МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Ю.А. Гороховець

ФІНАНСОВИЙ ОБЛІК І

Методичні рекомендації до практичних занять
для здобувачів ступеня вищої освіти бакалавра
спеціальності «Облік і оподаткування»
освітньо-професійної програми «Облік і аудит»

Запоріжжя
2024

УДК : 657.15:658(076.5)
Г703

Гороховець Ю.А. Фінансовий облік І : методичні рекомендації до практичних занять для здобувачів ступеня вищої освіти бакалавра спеціальності «Облік і оподаткування» освітньо-професійної програми «Облік і аудит». Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2024. 67 с.

Методичні рекомендації до практичних занять підготовлені відповідно до силабусу та курсу лекцій навчальної дисципліни «Фінансовий облік І». Структурно методичні рекомендації до практичних занять включають 9 тем, тематика та зміст яких відповідає силабусу навчальної дисципліни.

Подано зміст практичних занять, включаючи методичні рекомендації до вивчення окремих теоретичних питань, питання до опанування теоретичного матеріалу, тестові завдання для самоконтролю, задачі для розв'язку.

Видання призначене для здобувачів ступеня вищої освіти бакалавра спеціальності «Облік і оподаткування», які навчаються за освітньо-професійною програмою «Облік і аудит». Може бути корисним бухгалтерам, фінансистам, економістам, ревізорам для поглиблення та вдосконалення знань із фінансового обліку.

Рецензент
В. П. Гринь, канд. економ. наук, доцент, доцент кафедри обліку та оподаткування

Відповідальний за випуск
Н. М. Проскуріна, доктор економ. наук, професор, завідувач кафедрою обліку та оподаткування

ЗМІСТ

ВСТУП 4
Тема 1. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ 7
Тема 2. ОРГАНІЗАЦІЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ НА ПІДПРИЄМСТВІ 10
Тема 3. ОБЛІК КАСОВИХ ОПЕРАЦІЙ 13
Тема 4. ОБЛІК ГРОШОВИХ КОШТІВ НА РАХУНКАХ У БАНКУ 20
Тема 5. ОБЛІК ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ТА ІНШИХ НЕОБОРОТНИХ МАТЕРІАЛЬНИХ АКТИВІВ 28
Тема 6. ОБЛІК НЕМАТЕРІАЛЬНИХ АКТИВІВ 35
Тема 7. ОБЛІК ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ 42
Тема 8. ОБЛІК ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ 50
Тема 9. ОБЛІК ГОТОВОЇ ПРОДУКЦІЇ, ТОВАРІВ ТА ЇХ РЕАЛІЗАЦІЇ 56
РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА 62
ВИКОРИСТАНА ЛІТЕРАТУРА 65

ВСТУП

Навчальна дисципліна «Фінансовий облік І» є однією із складових комплексної підготовки фахівців галузі знань «Управління і адміністрування» спеціальності «Облік і оподаткування» освітньо-професійної програми «Облік і аудит».

Бухгалтерський (фінансовий) облік присутній на кожному підприємстві, як система виявлення, вимірювання, реєстрації, накопичення, узагальнення, зберігання та передачі інформації про діяльність підприємства зовнішнім та внутрішнім користувачам для прийняття управлінських рішень.

Дисципліна «Фінансовий облік І» вивчає, з урахуванням законодавчих і нормативно-правових актів, облік грошових коштів, необоротних активів (основних засобів, нематеріальних активів, довгострокових біологічних активів, фінансових інвестицій), розрахунків з дебіторами, матеріальних запасів, товарів, готової продукції. Бухгалтерський (фінансовий) облік фіксує інформацію про господарську діяльність підприємства і призначений для складання фінансової звітності, що орієнтована, в першу чергу, на зовнішніх користувачів.

Мета навчальної дисципліни – формування у студентів сучасної системи теоретичних знань з організації і методики ведення фінансового обліку на підприємствах, незалежно від форми власності та організаційно-правової форми господарювання, практичних навичок з методики обліку запасів, майна, зобов'язань, капіталу підприємства; підготовки та надання фінансової інформації різним користувачам для розробки, обґрунтування й прийняття рішень щодо ефективності діяльності господарюючого суб'єкта.

Завдання навчальної дисципліни «Фінансовий облік І»:

– оволодіти фаховою термінологією фінансового обліку;

– засвоїти основні положення нормативно-правових актів, що регулюють національну систему фінансового обліку та аудиту;

– набути теоретичні знання щодо оформлення первинних документів облікових реєстрів, систематизації облікової інформації, складання і читання фінансової звітності;

– отримати практичні навички щодо оформлення бухгалтерських документів та звітів;

– опанувати національні та міжнародні стандарти фінансової звітності, що регулюють організацію, порядок ведення обліку та складання звітності підприємства

Предметом навчальної дисципліни є фінансово-господарська діяльність підприємства, яка характеризує його майновий стан та фінансове положення.

Відповідно до освітньо-професійної програми «Облік і аудит» спеціальності «Облік і оподаткування» в результаті вивчення дисципліни «Фінансовий облік І», студент повинен набути таких ***загальних компетентностей,*** як:

– здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;

– здатність працювати в команді;

– знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності;

– навички використання сучасних інформаційних систем і комунікаційних технологій;

– здатність проведення досліджень на відповідному рівні;

студент повинен набути таких ***спеціальних компетентностей,*** як:

– здатність до відображення інформації про господарські операції суб'єктів господарювання в фінансовому та управлінському обліку, їх систематизації, узагальнення у звітності та інтерпретації для задоволення інформаційних потреб осіб, що приймають рішення;

– застосовувати знання права та податкового законодавства в практичній діяльності суб'єктів господарювання;

– здійснювати облікові процедури із застосуванням спеціалізованих інформаційних систем і комп'ютерних технологій;

– ідентифікувати та оцінювати ризики недосягнення управлінських цілей суб'єкта господарювання, недотримання ним законодавства та регулювання діяльності, недостовірності звітності, збереження й використання його ресурсів;

– здійснювати зовнішній та внутрішній контроль діяльності підприємства та дотримання ним законодавства з бухгалтерського обліку і оподаткування;

– здатність здійснювати дієвий контроль фінансово-господарської діяльності за допомогою надбаних знань та відповідних спеціальних методів і інструментів щодо виконання контрольних процедур у відповідності до запитів системи управління підприємством;

– здатність аналізувати фінансово-господарську діяльність, відображати господарські операції, складати фінансову, податкову звітність за опанованими методиками, технологіями, інструментарієм для роботи у сфері обліку, оподаткування та аудиту щодо суб'єктів господарювання усіх форм власності;

і програмних результатів навчання:

– володіти методичним інструментарієм обліку, аналізу, контролю, аудиту та оподаткування господарської діяльності підприємств;

– розуміти особливості практики здійснення обліку, аналізу, контролю, аудиту та оподаткування діяльності підприємств різних форм власності, організаційно-правових форм господарювання та видів економічної діяльності;

– розуміти організаційно-економічний механізм управління підприємством та оцінювати ефективність прийняття рішень з використанням обліково-аналітичної інформації;

– застосовувати спеціалізовані інформаційні системи і комп'ютерні технології для обліку, аналізу, контролю, аудиту та оподаткування;

– усвідомлювати особливості функціонування підприємств у сучасних умовах господарювання та демонструвати розуміння їх ринкового позиціонування;

– виконувати професійні функції з урахуванням вимог соціальної відповідальності, трудової дисципліни, вміти планувати та управляти часом;

– розуміти вимоги до діяльності за спеціальністю, зумовлені необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави.

Досягненню мети та ефективній реалізації завдань вивчення навчальної

дисципліни підпорядкована логіка її викладання, структура і зміст.

Вивчення дисципліни «Фінансовий облік І» базується на законах України, постановах Кабінету Міністрів України, нормативних документах міністерств та відомств, вимогах освітньо-професійної програми та освітньо-кваліфікаційної характеристики з цієї спеціальності, низці гуманітарних, соціально-економічних, фундаментальних дисциплін.

Методичні рекомендації до практичних занять підготовлені відповідно до силабусу та курсу лекцій навчальної дисципліни «Фінансовий облік І». Основна мета даного видання полягає у засвоєнні практичних навичок ведення бухгалтерського обліку на підприємстві. Задля досягнення цієї мети до кожної теми запропоновані задачі для розв'язку, кожна з яких є наскрізним завданням курсу, за результатом якого в кінці курсу студент має скласти баланс підприємства ТОВ «АВС». Практична значущість розробленого комплексу завдань полягає у формуванні практичних навичок щодо ведення бухгалтерського обліку на підприємстві.

Відповідно до структурно-логічної схеми освітньо-професійної програми, вивченню навчальної дисципліни «Фінансовий облік І» передують такі дисципліни, як «Основи вартісного вимірювання в обліку» та «Інформаційні системи і технології в обліку та аудиті». Паралельно з вивченням дисципліни «Фінансовий облік І» здобувачі вивчають дисципліну «Аудит». Дисципліна «Фінансовий облік І» є базою для вивчення таких дисциплін, як «Фінансовий облік ІІ», «Теорія економічного аналізу», «Виробнича практика», «Облік в бюджетних установах».

Тема 1. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

Мета вивчення теми: усвідомити сутність системи бухгалтерського обліку; засвоїти предмет і метод бухгалтерського обліку; розглянути особливості бухгалтерського балансу; ознайомитися з рахунками бухгалтерського обліку та подвійним записом.

? Питання для опанування теоретичного матеріалу

1.1. Сутність системи бухгалтерського обліку
1.2. Предмет і метод бухгалтерського обліку
1.3 Бухгалтерський баланс
1.4. Рахунки бухгалтерського обліку та подвійний запис

 Укладіть словничок таких термінів та понять: бухгалтерській облік, фінансовий облік, обліковий процес, облікова інформація, принципи бухгалтерського обліку, план рахунків.

Методичні рекомендації

Розкриття першого питання передбачає визначення такого поняття, як бухгалтерський облік на підприємстві, окреслення його мети та завдань. При цьому доцільно розглянути такі поняття, як: фінансовий облік та управлінський бухгалтерський облік, як складові системи бухгалтерського обліку.

Друге питання передбачає вивчення предмету бухгалтерського обліку. В даному випадку слід розглянути принципи бухгалтерського обліку. Окрім цього варто приділити увагу об'єктам обліку та видам діяльності підприємства.

В процесі опрацювання третього питання необхідно звернути увагу на розкриття сутності поняття бухгалтерського балансу та його складові.

З метою засвоєння четвертого питання студент має звернути увагу на рахунки бухгалтерського обліку. Зокрема, необхідно розглянути структуру плану рахунків. В процесі вивчення даного питання доцільно розглянути синтетичні та аналітичні рахунки бухгалтерського обліку.

? Питання для самоконтролю:

1. Охарактеризуйте систему бухгалтерського обліку.
2. Дайте визначення сутності фінансового та управлінського обліків.
3. Окресліть предмет і метод бухгалтерського обліку.
4. Розкрийте структуру бухгалтерського балансу.
5. Дайте характеристику системі подвійного запису.

Тестові завдання для самоконтролю

Який з перелічених принципів бухгалтерського обліку передбачає відображення господарських операцій у грошовому вираженні?

а) Принцип повноти;
б) Принцип об’єктивності;
в) Принцип грошової одиниці;
г) Принцип періодичності.

2. Що таке дебет рахунку?

а) Ліва частина рахунку;
б) Права частина рахунку;
в) Сума на рахунку;
г) Операція збільшення рахунку.

3. Який звіт відображає фінансовий стан підприємства на певну дату?

а) Баланс;
б) Звіт про фінансові результати;
в) Звіт про рух грошових коштів;
г) Звіт про власний капітал.

4. Що таке амортизація?

а) Збільшення вартості основних засобів;
б) Зменшення вартості основних засобів;
в) Податок на прибуток;
г) Вартість проданих товарів.

5. Які основні елементи бухгалтерського балансу?

а) Актив, пасив, власний капітал;
б) Доходи, витрати, прибуток;
в) Грошові кошти, дебіторська заборгованість, кредиторська заборгованість;
г) Основні засоби, запаси, нематеріальні активи.

6. Що таке первинний документ?

а) Будь-який документ, що підтверджує господарську операцію;
б) Документ, складений на підставі первинних документів;
в) Документ, який використовується для складання фінансової звітності;
г) Документ, що підтверджує право власності.

7. Який метод оцінки запасів передбачає використання ціни останньої придбаної партії товарів?

а) FIFO (First In, First Out);
б) LIFO (Last In, First Out);
в) Середня собівартість;
г) Нормативна собівартість.

8. Що таке собівартість проданих товарів?

а) Сума грошових коштів, отриманих від продажу товарів;
б) Вартість товарів, які залишилися на складі на кінець звітного періоду;

в) Вартість товарів, які були реалізовані протягом звітного періоду;

г) Сума податку на додану вартість, сплаченого при купівлі товарів.

9. Які основні види бухгалтерських рахунків?

а) Активні, пасивні, позабалансові;

б) Дохідні, витратні, фінансові;

в) Операційні, інвестиційні, фінансування;

г) Готівкові, безготівкові, товарні.

10. Яка мета фінансової звітності?

а) Контроль за діяльністю підприємства;

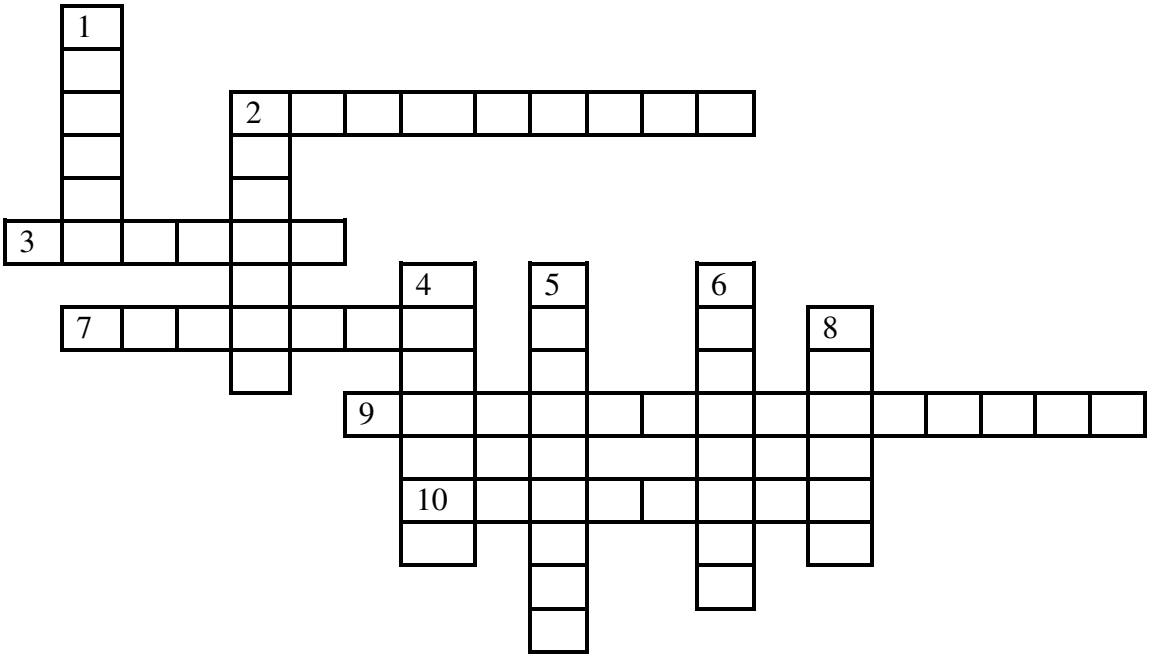
б) Складання податкової декларації;

в) Надання користувачам інформації про фінансовий стан і результати діяльності підприємства;

г) Оцінка ефективності роботи бухгалтера.

Кросворд

Вирішіть кросворд, надавши відповіді на питання

По вертикалі:

1. Підрахунок активів і зобов’язань за певними критеріями.

2. Основний принцип бухгалтерського обліку, який вимагає відображення всіх господарських операцій

4. Основний інструмент бухгалтерського обліку, що дозволяє подвійно записувати господарські операції.

5. Особа, яка веде бухгалтерський облік.

6. Процес перевірки достовірності бухгалтерської інформації.

8. Систематичний спосіб відображення господарських операцій у хронологічному порядку.

По горизонталі:

2. Документ, який підтверджує будь-яку господарську операцію.

3. Основний фінансовий звіт, що відображає фінансовий стан підприємства на певну дату.

7. Сукупність взаємопов'язаних елементів, що забезпечують ведення бухгалтерського обліку це є ... бухгалтерського обліку.

9. Облік, який включає вимірювання, реєстрацію та узагальнення інформації про господарську діяльність.

10. Інформація, отримана в результаті бухгалтерського обліку.

Тема 2. ОРГАНІЗАЦІЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Мета вивчення теми: вивчити особливості організації бухгалтерського обліку в Україні; ознайомитись з обов'язковими реквізитами первинних документів; усвідомити сутність облікової політики на підприємстві.

? Питання для опанування теоретичного матеріалу

2.1. Організація бухгалтерського обліку на підприємстві

2.2. Первинні документи в бухгалтерському обліку

2.3. Форми бухгалтерського обліку

Облікова політика на підприємстві

Укладіть словничок таких термінів та понять: бухгалтерській облік, фінансовий облік, первинний документ, облікова політика підприємства.

Методичні рекомендації

Розкриття першого питання передбачає визначення нормативної бази, яка регулює ведення бухгалтерського обліку в Україні. Окрім цього, варто звернути увагу на чотири рівні регулювання бухгалтерського (фінансового) обліку. Слід приділити увагу формам бухгалтерського обліку, які можуть застосовуватись підприємством.

Друге питання передбачає вивчення сутності первинних документів. Для цього варто звернути увагу на нормативні документи, якими визначено обов'язкові реквізити первинного документа. Окрім цього, слід ознайомитися з формами та стадіями обробки первинних документів.

В процесі опрацювання третього питання необхідно звернути увагу на форми бухгалтерського обліку та їх характеристику.

З метою засвоєння четвертого питання студент має звернути увагу на

сутність головного документа кожного підприємства – облікову політику. Дане питання передбачає вивчення складових інформації, які має містити даний документ.

? Питання для самоконтролю:

Розкрийте рівні регулювання бухгалтерського (фінансового) обліку в Україні.
Охарактеризуйте способи ведення бухгалтерського обліку на підприємстві.

3. Назвіть форми бухгалтерського обліку.

Охарактеризуйте облікову політику на підприємстві.

5. Коли підприємство складає облікову політику?

Тестові завдання для самоконтролю

1. Що таке бухгалтерський облік?

а) Процес вимірювання, реєстрації та узагальнення інформації про господарську діяльність;

б) Процес складання фінансової звітності;

в) Процес контролю за рухом грошових коштів;

г) Процес управління підприємством.

2. Які основні завдання бухгалтерського обліку?

а) Контроль за виконанням бюджету;

б) Складання податкової декларації;

в) Оцінка ефективності діяльності підприємства;

г) Усі перелічені вище.

3. Які користувачі бухгалтерської інформації?

а) Власники підприємства;

б) Кредитори;

в) Інвестори;

г) Усі перелічені вище.

4. Які основні способи ведення бухгалтерського обліку на підприємстві?

а) Ручний і автоматизований;

б) Централізований і децентралізований;

в) Повний і спрощений;

г) Всі перелічені вище.

5. Які переваги автоматизованого бухгалтерського обліку?

а) Швидкість обробки даних;

б) Зменшення кількості помилок;

в) Можливість проведення складних аналітичних розрахунків;

г) Усі перелічені вище.

6. Що таке бухгалтерська програма?

а) Комп’ютерна програма для ведення бухгалтерського обліку;

б) Документ, що підтверджує господарську операцію;
в) Сукупність правил і процедур ведення обліку;
г) Спеціаліст, який веде бухгалтерський облік.

7. Які фактори впливають на вибір способу ведення бухгалтерського обліку?

а) Розмір підприємства;
б) Обсяг облікової роботи;
в) Матеріально-технічна база підприємства;
г) Усі перелічені вище.

8. Коли доцільно використовувати ручний спосіб ведення бухгалтерського обліку?

а) Для малих підприємств з невеликим обсягом облікової роботи;
б) Для великих підприємств з розгалуженою структурою;
в) Для підприємств, які займаються виробництвом унікальної продукції;
г) Завжди, незалежно від розміру підприємства.

9. Які ризики пов'язані з ручним способом ведення бухгалтерського обліку?

а) Висока ймовірність помилок;
б) Низька швидкість обробки даних;
в) Труднощі з проведенням аналізу;
г) Усі перелічені вище.

10. Які основні етапи впровадження автоматизованої системи бухгалтерського обліку?

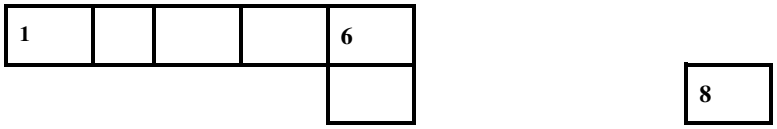
а) Вибір програмного забезпечення;
б) Навчання персоналу;
в) Введення початкових даних;
г) Усі перелічені вище.

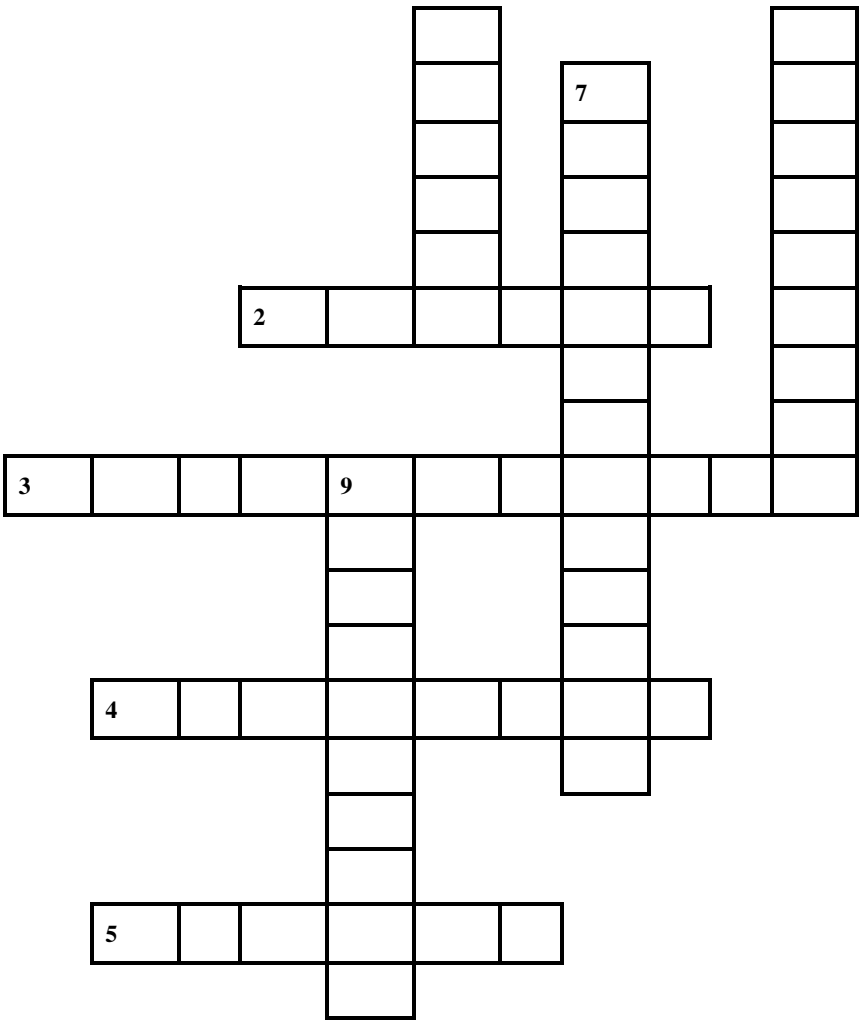
Кросворд

Вирішіть кросворд, надавши відповіді на питання

По горизонталі:

1. Сукупність способів і прийомів, за допомогою яких господарська діяльність відображається в бухгалтерському обліку.
2. Основний інструмент ручного обліку.
3. Відділ на підприємстві, що здійснює бухгалтерський облік.
4. Сукупність правил і процедур ведення бухгалтерського обліку.
5. Один із видів ведення обліку на підприємстві.

По вертикалі:

Особа, яка самостійно здійснює бухгалтерський облік і несе повну відповідальність за фінансову звітність підприємства.

Програма, яка автоматизує облік господарських операцій.

Елемент методу бухгалтерського обліку, з допомогою якого здійснюється оцінка активів та пасивів підприємства.

Бухгалтерський облік, який передається на обслуговування спеціалізованій організації.

Тема 3. ОБЛІК КАСОВИХ ОПЕРАЦІЙ

Мета вивчення теми: ознайомитись з організацією обліку та документування касових операцій; розглянути первинні касові документи та порядок їх ведення; вивчити способи розрахунку ліміту каси.

? Питання для опанування теоретичного матеріалу

3.1. Організація готівкових розрахунків на підприємстві
3.2. Ліміт залишку готівки в касі та строки здавання готівки
3.3. Надходження грошових коштів до каси
3.4. Видача готівки з каси підприємства
Особливості ведення касової книги

 Укладіть словничок таких термінів та понять: каса, видатковий касовий ордер, прибутковий касовий ордер, ліміт каси.

Методичні рекомендації

Процес опрацювання першого питання студент має розпочати з визначення сутності понять «касові операції», «готівкові розрахунки». Варто приділити увагу основним документам, які регулюють порядок ведення касових операцій, зокрема Постанові «Про затвердження Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні» № 148 від 29.12.2017р. Також слід вивчити рахунки бухгалтерського обліку, які призначені для узагальнення інформації про наявність та рух грошових коштів в касі підприємства та методику відображення надходження грошових коштів у касу підприємства та виплати грошових коштів із каси підприємства.

Друге питання передбачає розкриття сутності поняття «ліміт каси» та способи його розрахунку на підприємстві. Окрім цього, слід розглянути способи та строки здачі готівки до установ банку.

Вивчення третього питання полягає у розгляді способів надходження готівки до каси підприємства та порядку оприбуткування готівки. Слід приділити увагу первинному касовому документу «прибутковий касовий ордер» та порядку його заповнення.

Четверте питання передбачає вивчення первинних документів, за якими здійснюється видача готівки з каси підприємства та підстав, відповідно до яких складається той чи інший первинний касовий документ.

П’яте питання передбачає розкриття особливостей ведення касової книги.

? Питання для самоконтролю:

Назвіть особливості організації готівкових розрахунків на підприємстві.

2. Охарактеризуйте способи розрахунку ліміту залишку готівки в касі.
Визначте особливості надходження та видачі готівки з каси підприємства.
Розкрийте особливості ведення касової книги.

5. Охарактеризуйте рахунки, на яких ведеться облік касових розрахунків.

 Тестові завдання для самоконтролю

1. Який документ є основним при проведенні касових операцій?

а) Платіжне доручення;

б) Касовий ордер;

в) Рахунок-фактура;

г) Накладна.

2. Який рахунок використовується для обліку касової готівки?

а) Рахунок 301;

б) Рахунок 311;

в) Рахунок 631;

г) Рахунок 711.

3. Якою проводкою відображається видача готівки під звіт з каси підприємства?

а) Дт 311 Кт 301;

б) Дт 372 Кт 301;

в) Дт 711 Кт 301;

г) Дт 301 Кт 711.

4. На початок дня в касі було 2000 грн. За день було отримано виручку 5000 грн і видано на господарські потреби 3000 грн. Визначте залишок готівки в касі на кінець дня.

а) 2000 грн;

б) 4000 грн;

в) 7000 грн;

г) 10000 грн.

5. Підзвітна особа отримала під звіт 4000 грн. Вона повернула 3500 грн. Яка сума залишилася невикористаною?

а) 500 грн;

б) 1500 грн;

в) 3500 грн;

г) 4000 грн.

6. Якою проводкою відображається виплата зарплати з каси підприємства?

а) Дт 311 Кт 301;

б) Дт 661 Кт 301;

в) Дт 711 Кт 301;

г) Дт 301 Кт 711.

7. На початок дня в касі було 5000 грн. За день було отримано виручку 12 000 грн і видано на господарські потреби 8000 грн. Визначте залишок готівки в касі на кінець дня.

Підзвітна особа отримала під звіт 3000 грн. Вона повернула 2500 грн. Яка сума залишилася невикористаною?

На початок дня в касі було 4500 грн. Було отримано виручку 3000 грн і видано на господарські потреби 2500 грн. Який залишок коштів у касі на кінець дня?

а) 3000 грн;

б) 4000 грн;

в) 5000 грн;
г) 7500 грн.

Що таке касова книга?

а) Документ для обліку банківських операцій;
б) Журнал для запису всіх касових операцій;
в) Звіт про рух грошових коштів;
г) Документ для оформлення розрахунків з постачальниками.

Приклади розв'язання типових задач

Наприклад, ТОВ «Клеопатра», що здає виручку до банку щодня, встановлює ліміт каси на 01.04.2024 р. Інформація про рух готівки в касі підприємства за останні 12 місяців, що передують даті встановлення ліміту, і про суму встановленого ліміту наведена в таблиці 3.1. Необхідно розрахувати ліміт залишку готівки в касі ТОВ «Клеопатра» на підставі середньоденних надходжень готівки до каси (табл. 3.1).

Таблиця 3.1 – Розрахунок ліміту залишку готівки в касі ТОВ «Клеопатра»

№ з/п	Місяць	Кількість робочих днів	Надходження грошових коштів, що включаються до розрахунку			Разом
			виручка від реалізації товарів	повернення невикористаних підзвітних сум	отримання готівки з банку	
2023 рік						
	Квітень			–		
	Травень			–		
	Червень			–		
	Липень			–		
	Серпень					
	Вересень			–		
	Жовтень			–		
	Листопад			–		
	Грудень					
2024 рік						
	Січень			–		
	Лютий					
	Березень			–		

Згідно з Порядком розрахунку ліміту залишку готівки в касі, ліміт каси ТОВ «Клеопатра» розраховується на підставі середньоденних надходжень готівки до каси. В даному випадку у розрахунку ліміту залишку готівки в касі прийматимуть участь три місяці з останніх 12 місяців, що передують встановленню ліміту каси, в якому сума надходжень готівки була найбільшою (жовтень 2023 р., листопад 2023 р., грудень 2023 р.). Кількість робочих днів в обраному періоді – 65. Середньоденна сума надходжень за розрахунковий період 3193,00 грн (207545,00 грн.: 65 роб. дн.). Отриману величину округлюємо до

цілих гривень за правилами математики. Відповідно, ліміт каси ТОВ

Практичні завдання

Завдання 1. Напишіть проведення щодо господарських операцій з надходження на рахунок 30 «Готівка» та вкажіть назву первинного документу, на підставі якого проведена операція.

Таблиця 3.2 – Господарські операцій з надходження на рахунок 30 «Готівка»

Первинний документ	Зміст господарської операції	Кореспондуючі рахунки	
		Дебет	Кредит
	Отримані по чеку грошові кошти на виплату авансу по відрядженню працівника.		
	Отримані по чеку грошові кошти на господарські потреби, на виплату відпускних.		
	Повернений підзвітною особою залишок невитрачених сум, виданих на господарські потреби.		
	Отриманий аванс в рахунок поставки товарів (готівкова виручка).		
	Отримана доплата за поставлені товари.		
	Повернений залишок сум, виданих на відрядження.		
	Внесений статутний капітал готівковими грошовими коштами в касу.		
	Отримані по чеку грошові кошти з поточного рахунку підприємства на виплату заробітної плати.		

Завдання 2. Напишіть проведення щодо господарських операцій з виплат по рахунку 30 «Готівка» та вкажіть назву первинного документу, на підставі якого проведена операція.

Таблиця 3.3 – Господарські операцій з виплат по рахунку 30 «Готівка»

Первинний документ	Зміст господарської операції	Кореспондуючі рахунки	
		Дебет	Кредит
	Видані грошові кошти під звіт на відрядження.		
	Видані працівнику грошові кошти під звіт на господарські потреби.		
	Виплачено відпускні.		
	Здана готівка в касу банку для зарахування на поточний рахунок.		
	Виплачена сума орендної плати.		
	Видані кошти під звіт на господарські потреби.		
	Виплачена заробітна плата працівникам підприємства.		

Первинний документ	Зміст господарської операції	Кореспондуючі рахунки	
		Дебет	Кредит
	Видана позика працівнику підприємства.		
	Виплачено аванс по заробітній платі працівникам підприємства.		

Задачі для розв'язку

Задача 1. ТОВ «АВС», що здійснює виробництво готової продукції та роздрібну торгівлю товарами, відповідно до договору банківського обслуговування *№ 276/К-3 від 30.03.22 р.,* здає виручку до банку *на р/р UA123998550000026008543561289 в АКБ «Гривня»* щодня. Необхідно:

– заповнити таблицю 3.4, розрахувавши кількість робочих днів в місяцях періоду, які беруть участь в розрахунку;

Таблиця 3.4 – Розрахунок встановлення ліміту залишку готівки в касі

№ з/п	Місяць	Кількість робочих днів	Надходження грошових коштів, що включаються до розрахунку			Разом
			виручка від реалізації товарів	повернення невикористаних підзвітних сум	отримання готівки з банку	
2023 рік						
	Червень			–		–
	Липень			–		–
	Серпень					–
	Вересень			–		–
	Жовтень			–		–
	Листопад			–		–
	Грудень					–
2024 рік						
	Січень					–
	Лютий			–		–
	Березень			–		
	Квітень					–
	Травень			–		–

– розрахувати ліміт каси на підставі **середньоденних надходжень готівки до каси** та касових оборотів підприємства за останні 12 місяців, які наведено в таблиці;

– заповнити бланк Розрахунку встановлення ліміту залишку готівки в касі;

– встановлений ліміт затвердити внутрішнім наказом (розпорядженням) по підприємству. В тексті такого наказу слід зазначити, які місяці розрахункового періоду прийнято до розрахунку ліміту каси, а також дату, з якої застосовуватиметься встановлений ліміт каси.

Бланк розрахунку встановлення ліміту залишку готівки в касі:
Товариство з обмеженої відповідальністю «АВС»
м. Запоріжжя, вул. Суха. 16

Касові обороти

№ з/п	Найменування показників	Фактично за три будь-які місяці поспіль з останніх дванадцяти, що передують строку встановлення (перегляду) ліміту каси
1	Готівкова виручка (надходження до кас, крім сум, що одержані з банків)	?
2	Середньоденні надходження (рядок 1 розділити на кількість робочих днів підприємства за три місяці)	?
3	Виплачено готівкою н**а** різні потреби, а також на вірядження (крім виплат, пов'язаних з оплатою праці, пенсій, стипендій, дивідендів)	–
4	Середньоденна видача готівки (рядок 3 розділити на кількість робочих днів підприємства за три місяці)	–
Найменування показника		**Установлено підприємством**
Ліміт залишку готівки в касі		?
Найменування показника		**Визначається строк здавання готівкової виручки (готівки) та зазначаються реквізити договорів банківських рахунків**
Строки здавання готівкової виручки (готівки)		?

Керівник підприємства *Безносенко «01» червня* 2024 року. М. П.
Головний (старший) бухгалтер *Коломієць «01» червня* 2024 року.

Задача 2. ТОВ «Венера» здійснює операції, пов'язані з розрахунками виключно в безготівковій формі. При цьому з каси підприємства видаються кошти під звіт на господарські потреби та на відрядження. В банк кошти здаються один раз на *п'ять робочих днів згідно із договором банківського рахунку № 487629 від 30.03.2012 р. на р/р UA129883690000026004673561658 в АКБ «Економ-банк».* Необхідно:

– розрахувати ліміт каси на підставі **середньоденної видачі готівки з каси** підприємства за останні 12 місяців, що передують даті встановлення ліміту;

– заповнити бланк Розрахунку встановлення ліміту залишку готівки в касі;

– становлений ліміт затвердити внутрішнім наказом (розпорядженням) по підприємству; в тексті такого наказу слід зазначити, які 3 місяці прийнято до розрахунку ліміту каси, а також дату, з якої застосовуватиметься встановлений ліміт каси.

Таблиця 3.5 – Обсяг видачі з каси готівки

Показник	2023 рік	2024 рік

	Червень	Липень	Серпень	Вересень	Жовтень	Листопад	Грудень	Січень	Лютий	Березень	Квітень	Травень
Обсяг видачі з каси готівки, що включається до розрахунку												

Бланк розрахунку встановлення ліміту залишку готівки в касі:

Товариство з обмеженої відповідальністю «Венера»
м. Черкаси. вул. Чехова. 158

Касові обороти

№ з/п	Найменування показників	Фактично за три будь-які місяці поспіль з останніх дванадцяти, що передують строку встановлення (перегляду) ліміту каси
1	Готівкова виручка (надходження до кас, крім сум, що одержані з банків)	–
2	Середньоденні надходження (рядок 1 розділити на кількість робочих днів підприємства за три місяці)	–
3	Виплачено готівкою н**а різні** потреби, а також на відрядження (крім виплат, пов'язаних з оплатою праці, пенсій, стипендій, дивідендів)	?
4	Середньоденна видача готівки (рядок 3 розділити на кількість робочих днів підприємства за три місяці)	?
Найменування показника		**Установлено підприємством**
Ліміт залишку готівки в касі		?
Найменування показника		**Визначається строк здавання готівкової виручки (готівки) та зазначаються реквізити договорів банківських рахунків**
Строки здавання готівкової виручки (готівки)		?

Керівник підприємства *Ковтун «01» червня* 2024 року. М. П.
Головний (старший) бухгалтер *Сом «01» червня* 2024 року. М. П.

Тема 4. ОБЛІК ГРОШОВИХ КОШТІВ НА РАХУНКАХ У БАНКУ

Мета вивчення теми: ознайомитись з обліком операцій на поточних рахунках в банку в національній та іноземній валюті; вивчити особливості операцій з продажу та придбання безготівкової іноземної валюти, облік валютних коштів та курсових різниць; розглянути особливості обліку грошових коштів через корпоративні платіжні картки.

? Питання для опанування теоретичного матеріалу

1. Банківські рахунки підприємства
   4.2. Облік грошових коштів на поточних рахунках підприємства
   4.3. Корпоративні платіжні картки

 Укладіть словничок таких термінів та понять: поточний рахунок, депозитний рахунок, курсова різниця, корпоративна платіжна картка.

Методичні рекомендації

Процес опрацювання першого питання студент має розпочати з визначення сутності понять «поточний рахунок», «вкладний (депозитний) рахунок», спираюсь на такі нормативні документи, як «Інструкція про порядок відкриття та закриття рахунків користувачам надавачами платіжних послуг з обслуговування рахунків», затверджена постановою НБУ від 29.07.2022р. № 162 та «Інструкція про безготівкові розрахунки в національній валюті користувачів платіжних послуг», затверджена постановою НБУ від 29.07.2022 р. № 163.

Друге питання передбачає вивчення рахунків, на яких ведеться облік наявності та руху грошових коштів. Дане питання передбачає розкриття сутності понять «іноземна валюта», «курсова різниця», «монетарні статті».

Вивчення третього питання полягає у розгляді платіжних карток, як засобу електронних платежів та відображення в обліку операцій з придбання товарів (робіт, послуг) з використанням КЕПЗ.

При виконанні практичних завдань варто звернути увагу на методику обліку руху грошових коштів на таких рахунках: 31 «Рахунки в банках», 33 «Інші кошти» та субрахунках до них, відповідно до Інструкції про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, яка затверджена Наказом Міністерства фінансів України від 30.11.1999 № 291.

Для рішення задач слід вивчити первинні документи, які складаються під час оформлення господарських операцій.

? Питання для самоконтролю:

1. Охарактеризуйте види рахунків, які відкривають в установах банку вітчизняні підприємства.

2. В чому суть поняття «курсова різниця»?

3. Визначте особливості обліку грошових коштів за допомогою корпоративної платіжної картки.

4. Які ви знаєте види депозитних рахунків підприємства?

5. На яких рахунках ведеться облік безготівкових грошових коштів підприємства?

Тестові завдання для самоконтролю

Який бухгалтерський рахунок є основним для обліку грошових коштів на рахунках у банку?

а) 30;

б) 31;

в) 40;

г) 50.

2. Що таке касова книга і яка її роль в обліку грошових коштів?

а) Документ для обліку руху грошових коштів в касі;

б) Виписка з банківського рахунку;

в) Реєстр платіжних доручень;

г) Журнал реєстрації первинних документів.

3. Які основні види банківських рахунків ви знаєте?

а) Поточний, депозитний, розрахунковий;

б) Касовий, депозитний, бюджетний;

в) Поточний, депозитний, спеціальний;

г) Касовий, розрахунковий, спеціальний.

4. Що таке валютний контроль і як він пов'язаний з обліком грошових коштів на рахунках у банку?

а) Це система обліку валютних операцій;

б) Це контроль за рухом грошових коштів в касі;

в) Це перевірка правильності оформлення первинних документів;

г) Це оцінка фінансового стану підприємства.

5. Як відображається в бухгалтерському обліку операція з внесення готівки на поточний рахунок в банку?

а) Дт 311 Кт 301;

б) Дт 50 Кт 311;

в) Дт 312 Кт 50;

г) Дт 50 Кт 312.

6. Які документи є підставою для проведення звірки розрахунків з банком?

а) Платіжне доручення, виписка з рахунку;

б) Касова книга, виписка з рахунку;

в) Виписка з рахунку, акт звірки;

г) Платіжне доручення, акт звірки.

7. Підприємство отримало від покупця передоплату за товар на поточний рахунок в банку. Який бухгалтерський запис слід зробити?

а) Дт 311 Кт 63;

б) Дт 63 Кт 311;

в) Дт 311 Кт 62;

г) Дт 62 Кт 311.

8. Підприємство нарахувало проценти за користування кредитом. Який бухгалтерський запис слід зробити?

а) Дт 951 Кт 311;

б) Дт 311 Кт 661;

в) Дт 951 Кт 684;

г) Дт 684 Кт 311.

9. Які ризики пов'язані з обліком грошових коштів на рахунках у банку?

а) Ризик крадіжки, помилки при обліку, валютні ризики;

б) Ризик втрати документів, помилки при підрахунку готівки;

в) Ризик несанкціонованого доступу, шахрайства;

г) Всі відповіді правильні.

10. Які сучасні інформаційні технології використовуються в обліку грошових коштів?

а) Банк-клієнт системи, онлайн-банкінг, програмні комплекси для бухгалтерського обліку;

б) Касові апарати, калькулятори, таблиці Excel;

в) Ручні обчислення, паперові документи;

г) Журнали реєстрації, книги обліку.

Приклади розв'язання типових задач

Наприклад, на поточний рахунок підприємства 17.02.2023 р. надійшла передоплата за готову продукцію в сумі 76 154,78 євро, а 02.03.2023 р. було відвантажено продукцію на експорт покупцеві.

Господарські операції та первинні документи, які має скласти підприємство, відображені в таблиці 4.1.

Таблиця 4.1 – Експорт готової продукції (перша подія – передоплата)

№ з/п	Дата	Господарська операція	Дт	Кт	Сума, грн	Сума, євро	Документ
		Зарахована передоплата на спецрахунок (курс НБУ 39,1046 грн/євро					Платіжне доручення, Гарантійний лист
		Зарахована					Платіжне

№ з/п	Дата	Господарська операція	Дт	Кт	Сума, грн	Сума, євро	Документ
		передоплата на поточний рахунок (Курс НБУ 38,8377 грн/євро)					доручення, Гарантійний лист
		Перерахована валюта на продаж					Платіжне доручення
		Здійснено продаж валюти банком за курсом 38,83грн/євро); відображену КР					Заявка на продаж валюти, документ «Купівля-продаж валюти»
		Зараховані кошти від продажу валюти					Платіжне доручення
		Складена та зареєстрована ПН					Податкова накладна
		Відвантажено ГП покупцеві, складено ВМД					Видаткова накладна, Інвойс, Сертифікати якості, ВМД, СМР

Практичні завдання

Завдання 1. Напишіть проведення щодо господарських операцій з надходження безготівкової національної валюти на поточні рахунки підприємства в національній валюті та вкажіть назву первинного документу, на підставі якого проведена операція (табл. 4.2).

Таблиця 4.2 – Господарські операцій з надходження на рахунок 31 «Рахунки в банках»

Первинний документ	Зміст господарської операції	Кореспондуючі рахунки	
		Дебет	Кредит
	Зараховано грошові кошти на поточний рахунок з каси підприємства		
	Перераховано грошові кошти підприємства з одного поточного рахунка на інший		
	Надійшли на поточний рахунок грошові кошти від покупців і замовників як оплата за поставлений		

Первинний документ	Зміст господарської операції	Кореспондуючі рахунки	
		Дебет	Кредит
	товар, виконані роботи, надані послуги		
	Зараховано грошові кошти на поточний рахунок як внесок до статутного капіталу		
	Отримано довготерміновий кредит		
	Зараховано на поточний рахунок суму безпроцентної довготермінової фінансової допомоги на поворотній основі		
	Отримано короткотерміновий кредит		
	Зараховано на поточний рахунок підприємства грошові кошти, отримані за товар, повернений постачальнику		
	Зараховано на поточний рахунок суми надмірно сплаченого ЄСВ, а також унаслідок страхового випадку		

Завдання 2. Напишіть проведення щодо господарських операцій з надходження на субрахунок 312 «Поточні рахунки в іноземній валюті» та вкажіть назву первинного документу, на підставі якого проведена операція (табл. 4.3).

Таблиця 4.3 – Господарські операцій з надходження на рахунок 312 «Поточні рахунки в іноземній валюті»

Первинний документ	Зміст господарської операції	Кореспондуючі рахунки	
		Дебет	Кредит
	Перераховано грошові кошти в іноземній валюті з одного поточного рахунка підприємства на інший		
	Надійшли на поточний рахунок підприємства в іноземній валюті грошові кошти з інших рахунків у банку в іноземній валюті		
	Надійшли на валютний рахунок підприємства придбана іноземна валюта та кошти в іноземній валюті, що перебували в дорозі		
	Надійшли грошові кошти від покупців і замовників в іноземній валюті в оплату товарів		
	Отримано довгострокову позику в іноземній валюті		
	Отримано короткострокову позику в іноземній валюті		
	Зараховано на рахунок грошові кошти в іноземній валюті, отримані за повернений постачальнику товар		
	Отримано аванси в іноземній валюті під постачання товару.		

Завдання 3. Напишіть проведення щодо господарських операцій з використання безготівкової національної валюти по субрахунку 311 «Поточні

рахунки в національній валюті» та вкажіть назву первинного документу, на підставі якого проведена операція (табл. 4.4).

Таблиця 4.4 – Господарські операцій використання безготівкових коштів

Первинний документ	Зміст господарської операції	Кореспондуючі рахунки	
		Дебет	Кредит
	Оприбутковано до каси грошові кошти, отримані з поточного рахунка підприємства в банку		
	Перераховано грошові кошти на купівлю іноземної валюти		
	Повернуто покупцю чи замовнику раніше отримані від нього грошові кошти		
	Сплачено авансом орендні платежі; страховий поліс; здійснено передплату на періодичні та довідкові видання тощо		

Задачі для розв'язку

Задача 1. У вересні 2024 р. виробниче підприємство ТОВ «АВС» уклало експортний Контракт № 17/09/24-1 від 17.09.2024 з підприємством «DVC» на поставку готової продукції «Фарба для волосся АВС», блонд, (шт), (0,25 кг)». В контракті оговорені такі умови:

1) Загальна вартість Контракту визначається сумою вартості всіх підписаних Додатків (Специфікацій), до даного Договору.

2) Умови оплати:

– поставка готової продукції здійснюється на умовах 100% передплати за рахунок постачальника.

– терміни, умови передплати та/або повної оплати за готову продукцію вказуються в Специфікаціях до цього Договору.

– валюта Договору – Євро.

18.09.2024 ТОВ «АВС» виписано Рахунок на оплату № 325 від 18.09.2024 р. на 7200 шт. готової продукції «Фарба для волосся АВС», блонд, (шт), (0,25 кг)» по 5,00 євро за 1 шт.

27.09.2024 на розподільчий рахунок надійшла 100% передплата за готової продукції «Фарба для волосся АВС», блонд, (шт), (0,25 кг)» в сумі 36000,00 Євро.

27.09.2024 на вимогу банку ТОВ «АВС» надано гарантійний лист, за яким банком зараховано передоплату за контрактом № 17/09/24-1 від 17.09.2024 р. на поточний рахунок підприємства. Цього ж дня ТОВ «АВС» надано в банк заяву на продаж валюти в повній сумі. Кошти від продажу валюти зараховані 27.09.2024 р. на поточний рахунок ТОВ «АВС». Курс на міжбанку склав 46,00 грн/євро. Курс НБУ 45,9598 грн/євро. Комісійна винагорода банку від продажу валюти склала 1% від суми продажу валюти. Необхідно:

1. Скласти гарантійний лист, за яким банком зараховано передоплату за контрактом № 17/09/24-1 від 17.09.2024 р.

2. Скласти проведення до господарських операцій (табл. 4.5).

Таблиця 4.5 – Проведення до господарських операцій з експорту ГП

№ з/п	Зміст операції	Первинний документ	Дт	Кт	Сума, грн / євро
…					

3. Завантажити бланки та заповнити платіжні інструкції (доручення) на проведені платежі згідно нормативних документів: Постанова «Про затвердження Інструкції про безготівкові розрахунки в національній валюті користувачів платіжних послуг» від 29.07.2022 № 163.

Задача 2. У вересні 2024 р. виробниче підприємство ТОВ «АВС» уклало імпортний Контракт № 08/09/24-1 від 08.09.2024 р. з підприємством «DC Group» закупівлю сировини «Пігменти «Мікс блонд», яка використовується для виготовлення готової продукції «Фарба для волосся АВС», блонд, (шт), (0,25 кг)». В контракті оговорені такі умови:

1). Загальна вартість Договору визначається сумою вартості всіх підписаних Додатків (Специфікацій), до даного Договору.

2). Умови оплати:

– поставка товару здійснюється на умовах 100% передплати.

– терміни, умови передплати та/або повної оплати за Товар вказуються в Специфікаціях до цього Договору.

– перевезення здійснюється силами і за рахунок покупця.

– валюта Договору – Євро.

18.09.2024 р. ТОВ «АВС» Сплатило Інвойс № 5 від 18.09.2024 р. на 3 тони сировини «Пігменти «Мікс блонд» по 6,00 євро за 1 кг. Кошти для оплати сировини куплені в цей же день. Курс на міжбанку склав 46,50 грн/євро. Курс НБУ 46,1245 грн/євро.

Комісійна винагорода банку від продажу валюти склала 1 % від суми купівлі валюти. Комісія за проведення платежу банку клала 20 євро по курсу НБУ та була знята з поточного рахунку в день здійснення господарської операції.

26.09.2024 р. на склад надійшла сировина «Пігменти «Мікс блонд» 3 тони по 6,00 євро за 1 кг. Разом з товаром, отримано Оригінал Контракту № 08/09/24-1 від 08.09.2024, CMR, Інвойсу, Пакувальні листи та Сертифікати якості.

26.09.2024 отримано від перевізника акт виконаних робіт на суму 45 000,00 грн. та належним чином оформлену CMR та перераховано кошти за отримані послуги в сумі, вказаній в акті виконаних робіт. Необхідно:

1. Скласти проведення на вищезазначені господарські операції (табл. 4.6).

Таблиця 4.6 – Зміст господарських операцій з імпорту сировини

№ з/п	Зміст операції	Первинний документ	Дт	Кт	Сума, грн / євро
…					

2. Скласти первинні документи до господарських операцій: інвойс, специфікацію, CMR, платіжні інструкції на проведені платежі.

Тема 5. ОБЛІК ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ТА ІНШИХ НЕОБОРОТНИХ МАТЕРІАЛЬНИХ АКТИВІВ

Мета вивчення теми: ознайомитися з сутністю та особливостями обліку необоротних активів; вивчити сутність основних засобів; ознайомитися з рахунками, на яких ведеться облік основних засобів та інших необоротних матеріальних активів; вивчити методи нарахування амортизації.

? Питання для опанування теоретичного матеріалу

5.1. Сутність необоротних активів підприємства
5.2. Сутність основних засобів та інших необоротних матеріальних активів
5.3. Облік основних засобів та інших необоротних матеріальних активів
5.4. Амортизація основних засобів та інших необоротних активів

 Укладіть словничок таких термінів та понять: необоротні активи, основні засоби, інші необоротні матеріальні активи, амортизація.

Методичні рекомендації

Процес опрацювання першого питання студент має розпочати з визначення сутності таких понять, як «активи», «необоротні активи», «операційним цикл». Варто приділити увагу класифікації необоротних активів для цілей бухгалтерського обліку за Планом рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, який затверджено Наказом Міністерства фінансів України 30.11.99 № 291.

Друге питання передбачає вивчення сутності та обліку основних засобів та інших необоротних матеріальних активів відповідно до П(С)БО 7 «Основні засоби» та Податкового кодексу України. Слід звернути на вартісний критерій даного виду активів.

Вивчення третього питання полягає у розгляді методики обліку активів на рахунках: 10 «Основні засоби», 15 «Капітальні інвестиції», 11 «Інші необоротні матеріальні активи» та формування їх вартості. Слід звернути увагу на способи надходження ОЗ на підприємство: безоплатне отримання, самостійне виготовлення, отримання ОЗ як внеску до статутного капіталу, переведення матеріального активу зі складу оборотних активів до складу ОЗ тощо. Зокрема, у випадку надходження безоплатно отриманого ОЗ на підприємство, первісна вартість об'єкта, що надійшов, дорівнює його справедливій вартості, збільшеній на вартість супутніх витрат (абзац перший п. 10 П(С)БО 7). Оцінити подарований об'єкт і визначити його справедливу вартість повинна комісія, спеціально створена на підприємстві (за наказом керівника), можна залучити незалежного оцінювача. «Збирати» вартість слід на відповідному субрахунку рахунку 15

«Капітальні інвестиції». І тільки після введення безоплатно отриманого об’єкта ОЗ в експлуатацію – зараховувати на рахунок 10 «Основні засоби». При оприбуткуванні подарованого об’єкта ОЗ на його справедливу вартість (без урахування супутніх витрат) збільшують додатковий капітал таким проведенням: Дт 152 «Придбання (виготовлення) основних засобів» Кт 424 «Безоплатно одержані необоротні активи». Тобто, вартість безоплатно отриманого ОЗ відразу при оприбутковуванні до доходу не потрапляє. Це відбуватиметься в міру нарахування амортизації.

Четверте питання передбачає вивчення поняття «амортизація» основних засобів. Студенту варто звернути увагу на існуючі групи основних засобів та наявні строки корисного використання. Вивчення даного питання дозволить пізнати методи нарахування амортизації та рахунків для обліку амортизації.

? Питання для самоконтролю:

1. В чому полягає сутність необоротних активів?
2. Охарактеризуйте основні засоби за П (С)БО 7«Основні засоби».
3. В якому випадку актив відноситься до основних засобів?
4. Які ви знаєте методи нарахування амортизації ОЗ.
5. Коли актив відноситься до інших необоротних матеріальних активів?
6. Як нараховують амортизацію інших необоротних матеріальних активів?
7. Як оцінюються основні засоби?

Тестові завдання для самоконтролю

1. Що таке основні засоби?

а) Гроші в касі підприємства;

б) Сировина та матеріали для виробництва;

в) Довгострокові матеріальні активи, які використовуються для виробництва продукції або надання послуг;

г) Готова продукція на складі.

2. Який термін служби основних засобів?

а) Один рік;

б) Два роки;

в) Більше одного року;

г) Менше одного року

3. Як називається процес поступового перенесення вартості основних засобів на собівартість продукції (робіт, послуг)?

а) Амортизація;

б) Депреціація;

в) Знос;

г) Всі відповіді правильні.

4. На якому рахунку обліковуються основні засоби?

а) 10;
б) 20;
в) 18;
г) 15.

5. Які документи потрібні для оформлення основних засобів?

а) Накладна;
б) Акт приймання-передачі;
в) Паспорт основного засобу;
г) Усі відповіді правильні.

6. Що відбувається з основними засобами після закінчення терміну їх корисного використання?

а) Продаються;
б) Списуються;
в) Передаються в оренду;
г) Усі відповіді правильні.

7. Що таке інші необоротні матеріальні активи (ІНМА)?

а) Гроші в касі підприємства;
б) Матеріали для виробництва, що використовуються протягом короткого періоду;
в) Матеріальні активи, що використовуються більше одного року, але не відповідають критеріям основних засобів;
г) Готова продукція, що готова до продажу.

8. Чим відрізняються ІНМА від основних засобів?

а) Терміном використання;
б) Вартістю;
в) Призначенням;
г) Усі відповіді правильні.

9. Які з наведених активів можуть бути віднесені до ІНМА?

а) Будівлі;
б) Малі інструменти;
в) Бібліотечні фонди;
г) Варіанти б і в.

10. Що відбувається з ІНМА після закінчення терміну їх корисного використання?

а) Продаються;
б) Списуються;
в) Передаються в оренду;
г) Усі відповіді правильні.

Приклади розв'язання типових задач

Наприклад, підприємство безоплатно отримало верстат справедливою вартістю 54000 грн., за транспортування верстата сплачено 1800,00 грн. (у тому

числі ПДВ 300,00 грн.). В бухгалтерському обліку операції із безоплатно отриманого ОЗ будуть відображені так, як показано в таблиці 5.1.

Таблиця 5.1 – Господарські операції із безоплатно отриманого ОЗ.

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
		Дт	Кт	
1	Перераховано передоплату за транспортування верстата, безоплатно отриманого підприємством	371	311	1800,00
2	Відображено суму податкового кредиту з ПДВ, сплачену у складі передоплати за транспортні послуги	644/1	644/ПДВ	300,00
		641/ПДВ	644/1	300,00
3	Отримано безоплатно верстат	152	424	54000,00
4	Отримано транспортні послуги	152	631	1500,00
5	Списано раніше відображену суму податкового кредиту з ПДВ за отриманими транспортними послугами	644/ПДВ	631	300,00
6	Відображено залік заборгованостей	631	371	1800,00
7	Введено в експлуатацію безоплатно отриманий верстат (54000,00 грн. + 1500,00 грн.)	104	152	55500,00
8	Зменшено залишок на позабалансовому рахунку 09 «Амортизаційні відрахування»	–	09	1500,00

Практичні завдання

Завдання 1. Напишіть проведення щодо господарських операцій з руху ОЗ на підприємстві та вкажіть назву первинного документу, на підставі якого проведена операція (табл. 5.2).

Таблиця 5.2 – Господарські операцій з руху ОЗ на підприємстві

Первинний документ	Зміст господарської операції	Кореспондуючі рахунки	
		Дебет	Кредит
	Отримано обладнання як внесок до статутного капіталу		
	Включено до первісної вартості об’єкта ОЗ вартість послуг з транспортування та монтажу обладнання		
	Введено в експлуатацію об’єкт ОЗ		
	Оприбутковано офісні меблі (МНМА)		
	Введено автомобіль в експлуатацію		
	Нараховано амортизацію об’єкта ОЗ		
	Нараховано амортизацію об’єкта МНМА		
	Перерахована передоплата постачальнику за принтер МНМА)		
	Нараховано амортизацію ОЗ в місяці, наступному за місяцем його введення в експлуатацію		

Задачі для розв'язку

Задача 1. ТОВ «АВС» придбало в кредит легковий автомобіль «Порше Каєн», призначений для використання в господарській діяльності в оподатковуваних ПДВ операціях.

Ціна автосалону – 3600000,00 грн. (у тому числі ПДВ 600000,00 грн.), доставка – 54000,00 грн. (у тому числі ПДВ 9000,00 грн.).

10.08.2024 р. перераховано 100% передоплату за автомобіль постачальнику ТОВ «Порш» в сумі 3600000,00 грн. (у тому числі ПДВ 600000,00 грн.).

12.08.2024 р. перераховано 100% передоплату за доставку автомобіля в сумі 3600000,00 грн. (у тому числі ПДВ 600000,00 грн.) перевізнику ТОВ «Далекобій».

14.08.2024 р. сплачено: збір до Пенсійного фонду в сумі 150000,00 грн.

14.08.2024 р. сплачено за послуги сервісного центру МВС в сумі 1090,00 грн.

22.08.2024 р. авто отримано і оприбутковано в ТОВ «АВС» за Видатковою накладною від постачальника № 562 від 22.08.2024 р. Цією ж датою перевізником складено акт виконаних робіт № 658 від 22.08.2024 р.

28.08.2024 р. створена комісія щодо введення в експлуатацію, яка прийняла рішення в цей же день ввести в експлуатацію автомобіль «Порше Каєн».

Відповідно до облікової політики ТОВ «АВС», амортизація основних засобів нараховується прямолінійним методом.

Необхідно:

1. Відобразити дану операцію в бухгалтерському обліку та визначити первісну вартість основного засобу (табл. 5.3);

Таблиця 5.3 – Проведення до господарських операцій з введення в експлуатацію ОЗ

№ з/п	Зміст операції	Первинний документ	Дт	Кт	Сума, грн
…					

2. Ввести автомобіль в експлуатацію (скласти наказ на створення комісії, наказ на введення в експлуатацію ОЗ, завантажити бланк Акту введення в експлуатацію за формою, яку затверджено Наказом Міністерства фінансів України «Про затвердження типових форм з обліку та списання основних засобів суб'єктами державного сектору та порядку їх складання» від 13.09.2016 № 818 та заповнити його);

3. Завантажити бланк «Довідки 20 ОПП», затверджений Наказом Міністерства фінансів України «Про затвердження Порядку обліку платників податків і зборів» від 09.12.2011 № 1588 та заповнити даний звіт задля подачі в ДПС.

4. Відповідно до облікової політики ТОВ «АВС», амортизація основних засобів нараховується прямолінійним методом. Розрахуйте суму зносу за кожен місяць 2024 р., відобразивши господарські операції в обліку.

Задача 2. ТОВ «АВС» придбало офісні меблі вартістю 96000,00 грн. (у тому числі ПДВ – 16000,00 грн.). Вартість доставки, яку здійснило ТОВ «Січ» склала 12000,00 грн., без ПДВ.

14.11.2024 р. перераховано 100% передоплату за автомобіль постачальнику ТОВ «Меблевий Дім» в сумі 96000,00 грн. (у тому числі ПДВ – 16000,00 грн.).

14.11.2024 р. перераховано 100% передоплату за доставку меблів ТОВ «Січ» в сумі 12000,00 грн., без ПДВ.

22.11.2024 р. меблі отримано і оприбутковано в ТОВ «АВС» за Видатковою накладною від постачальника № 26 від 22.11.2024 р. Цією ж датою перевізником складено акт виконаних робіт № 65 від 22.11.2024 р.

28.11.2024 р. створена комісія щодо введення в експлуатацію, яка прийняла рішення в цей же день ввести в експлуатацію офісні меблі в кабінет директора.

Відповідно до облікової політики ТОВ «АВС», амортизація основних засобів нараховується прямолінійним методом. Необхідно:

1. Відобразити дану операцію в бухгалтерському обліку та визначити первісну вартість основного засобу (табл. 5.4);

Таблиця 5.4 – Проведення до господарських операцій з введення в експлуатацію ОЗ

№ з/п	Зміст операції	Первинний документ	Дт	Кт	Сума, грн
…					

2. Ввести офісні меблі в експлуатацію (скласти наказ на створення комісії, наказ на введення в експлуатацію ОЗ, завантажити бланк Акту введення в експлуатацію ОЗ за формою, яку затверджено Наказом Міністерства фінансів України «Про затвердження типових форм з обліку та списання основних засобів суб'єктами державного сектору та порядку їх складання» від 13.09.2016 № 818 та заповнити його);

3. Відповідно до облікової політики ТОВ «АВС», амортизація основних засобів нараховується прямолінійним методом. Розрахуйте суму зносу за кожен місяць 2024 р., відобразивши господарські операції в обліку.

Задача 3. ТОВ «АВС» придбало виробниче обладнання в китайської компанії «Sun Shine», один із складів якої знаходиться в Австрії. Господарські операції здійснювались в такій послідовності:

1. 15.01.2024 р. перераховано 100% передоплату в сумі 96 000,00 євро за виробниче обладнання;

2. 25.01.2024 р. перераховано 100% передоплату за доставку обладнання ТОВ «Далекобій» в сумі 145000,00 грн., без ПДВ., з Австрії;

3. 15.02.2024 р. перераховано ПДВ на Запорізьку митницю в сумі 720000,00 грн.

4. 15.02.2024 р. сплачено ФОП Митник Е.М. за послуги митного оформлення. Цією ж датою від ФОП Митник Е.М. отримано акт виконаних робіт в сумі 8000,00 грн., без ПДВ.

5. 15.02.2024 р. ТОВ «Далекобій» обладнання доставлено покупцеві, виконано послуги з доставки в повному обсязі, що підтверджується актом виконаних робіт № 239 від 15.02.2024 р. в сумі 145000,00 грн., без ПДВ. Також перевізником надано в бухгалтерію ТОВ «АВС» документи, які були передані постачальником: Контракт, Інвойс, пакувальні листи, специфікації, паспорт на обладнання, CMR.

6. 15.02.2024 р. ФОП Митник Е.М. складено вантажно-митну декларацію, за якою фактична сума ПДВ, сплачена до бюджету, склала 680000,00 грн, митний збір 18000,00 грн.

7. Обладнання введено в експлуатацію15.03.2024 р. Необхідно:

1. Відобразити вищезазначені операції в бухгалтерському обліку та визначити первісну вартість основного засобу (табл. 5.5);

Таблиця 5.5 – Проведення до господарських операцій з введення в експлуатацію ОЗ

№ з/п	Зміст операції	Первинний документ	Дт	Кт	Сума, грн
…					

2. Ввести виробниче обладнання в експлуатацію (скласти наказ на створення комісії, наказ на введення в експлуатацію ОЗ, завантажити бланк Акту введення в експлуатацію ОЗ за формою, яку затверджено Наказом Міністерства фінансів України «Про затвердження типових форм з обліку та списання основних засобів суб'єктами державного сектору та порядку їх складання» від 13.09.2016 № 818 та заповнити його);

3. Завантажити бланк «Довідки 20 ОПП», затверджений Наказом Міністерства фінансів України «Про затвердження Порядку обліку платників податків і зборів» від 09.12.2011 № 1588 та заповнити даний звіт задля подачі в ДПС.

4. Відповідно до облікової політики ТОВ «АВС», амортизація основних засобів нараховується прямолінійним методом. Розрахуйте суму зносу за кожен місяць 2024 р., відобразивши господарські операції в обліку.

Задача 4. ТОВ «АВС» придбало принтер «Canon» в бухгалтерію підприємства. Вартість принтеру, відповідно до отриманої Видаткової накладної постачальника № 125 від 01.10.2024 р. 12 000,00 грн., без ПДВ. Товар сплачено в день отримання 01.10.2024 р.

Відповідно до облікової політики ТОВ «АВС», амортизація МНМА нараховується методом «100%» – 100% вартості МНМА амортизують у першому місяці його використання. Необхідно:

1. Скласти бухгалтерські проведення щодо оприбуткування та введення в експлуатацію принтера «Canon» (табл. 5.6).

Таблиця 5.6 – Проведення до господарських операцій з введення в експлуатацію МНМА.

Первинний документ	Зміст господарської операції	Кореспондуючі рахунки	
		Дебет	Кредит
…			

2. Ввести (скласти наказ на створення комісії, наказ на введення в експлуатацію МНМА, завантажити бланк Акту введення в експлуатацію інших необоротних матеріальних активів за формою, яку затверджено Наказом Міністерства фінансів України «Про затвердження типових форм з обліку та списання основних засобів суб'єктами державного сектору та порядку їх складання» від 13.09.2016 № 818 та заповнити його);

Тема 6. ОБЛІК НЕМАТЕРІАЛЬНИХ АКТИВІВ

Мета вивчення теми: вивчити сутність нематеріальних активів; ознайомитись з рахунками обліку нематеріальних активів; пізнати способи надходження та вибуття нематеріальних активів; вивчити особливості нарахування накопиченої амортизації нематеріальних активів.

? Питання для опанування теоретичного матеріалу

6.1. Сутність нематеріальних активів як об'єкта обліку
6.2. Визнання нематеріальних активів в бухгалтерському обліку
6.3. Надходження нематеріальних активів
6.4. Нематеріальні активи в діяльності підприємства
6.5. Вибуття нематеріальних активів

Укладіть словничок таких термінів та понять: нематеріальні активи, накопичена амортизація, первісна вартість, справедлива вартість, надходження нематеріальних активів, вибуття нематеріальних активів.

Методичні рекомендації

Процес опрацювання першого питання студент має розпочати з визначення сутності облікового поняття «нематеріальний актив», беручи за основу поняття «актив», як категорію обліку. На цій основі слід приділити увагу визначенням дефініції «нематеріальний актив» в частині нормативних документів, які регулюють питання бухгалтерського обліку нематеріальних активів (далі –

НМА). Також варто звернути увагу на критерії визнання нематеріальних активів в законодавстві, групи НМА за П(С)БО 8 «Нематеріальні активи» і ПКУ. Вивчення цих понять дозволить сформувати бачення місця «нематеріальні активи» в системі обліку.

Друге питання передбачає вивчення способів надходження НМА на підприємство відповідно до п. 6 П(С)БО 8 «Нематеріальні активи» та їх визнання в бухгалтерському обліку.

Вивчення третього питання полягає у розгляді порядку формування первісної вартості НМА в залежності від їх надходження на підприємство: придбання НМА за грошові кошти; придбання НМА за грошові кошти в іноземній валюті; самостійне створення НМА; придбання декількох об. НМА, зобов'язання за розрахунки за які визнані загальною сумою; отримання НМА в обмін на подібний об'єкт; отримання НМА в обмін на неподібний актив; внесення НМА до статутного капіталу; безоплатне отримання НМА.

Вивчення четвертого питання полягає у розгляді особливостей використання НМА та їх амортизації. Слід звернути увагу на пп. 25 – 31 П(С)БО 8 «Нематеріальні активи», якими регулюється дане питання. Варто звернути увагу на групи НМА та строки їх корисного використання, які встановлено ПКУ до кожної з груп.

При дослідження п'ятого питання слід розглянути способи вибуття НМА з різних причин: продажу об'єкта НМА за грошові кошти (в національній або в іноземній валюті); передачі НМА як внеску до статутного капіталу іншого підприємства; безоплатної передачі НМА; ліквідації НМА. Крім цього, слід вивчити особливості документального процесу вибуття НМА.

? Питання для самоконтролю:

1. Визначте поняття нематеріальних активів як об'єкта обліку.
2. Охарактеризуйте критерії визнання НМА в законодавстві?
3. Які Ви знаєте групи нематеріальних активів, визначені ПКУ?
4. Охарактеризуйте способи надходження та вибуття НМА на підприємство.
5. Назвіть методи нарахування амортизації НМА.

Тестові завдання для самоконтролю

Нематеріальний актив – це …

а) монетарний актив, який не має матеріальної форми, може бути ідентифікований (відокремлений від підприємства) та утримується підприємством з метою використання протягом періоду більше одного року (або одного операційного циклу, якщо він перевищує один рік) для виробництва, торгівлі, в адміністративних цілях чи надання в оренду іншим особам.

б) немонетарний актив, який має матеріальну форм, може бути ідентифікований (відокремлений від підприємства) та утримується

підприємством з метою використання протягом періоду більше одного року (або одного операційного циклу, якщо він перевищує один рік) для виробництва, торгівлі, в адміністративних цілях чи надання в оренду іншим особам.

в) немонетарний актив, який не має матеріальної форми, може бути ідентифікований (відокремлений від підприємства) та утримується підприємством з метою використання протягом періоду більше одного року (або одного операційного циклу, якщо він перевищує один рік) для виробництва, торгівлі, в адміністративних цілях чи надання в оренду іншим особам.

г) правильної відповіді немає.

На якому рахунку відображається рух нематеріальних активів?

а) 10;

б) 15;

в)12;

г) 14.

У складі нематеріальних активів обліковуються:

а) торгові марки, товарні знаки, нові технології, технічні рішення;

б) гудвіл, права користування майном, капітальні витрати на поліпшення земель;

в) акції акціонерних товариств, процентні облігації державних і місцевих позик, права та знаки для товарів і послуг;

г) правильної відповіді немає.

4. В обліку підприємства придбані (створені) НМА зараховують на баланс за:

а) первісною вартістю;

б) справедливою вартістю;

в) оціночною вартістю;

г) правильної відповіді немає.

Справедлива вартість нематеріального активу – це…

а) сума, за якою актив може бути обмінений чи отриманий в операції між незалежними, обізнаними та зацікавленими сторонами;

б) сума, за якою пасив може бути обмінений чи отриманий в операції між незалежними, обізнаними та зацікавленими сторонами;

в) різниця, за якою актив може бути обмінений чи отриманий в операції між незалежними, обізнаними та зацікавленими сторонами.

г) правильної відповіді немає.

6. Якщо нематеріальний актив був безкоштовно отриманий підприємством, то його собівартість?:

а) дорівнює первинній вартості на дату прийняття його на баланс;

б) не дорівнює справедливій ринковій вартості на дату прийняття його на баланс;

в) дорівнює справедливій ринковій вартості на дату прийняття його на баланс;

г) правильної відповіді немає.

7. Якщо вартість об’єкта НМА, що амортизується, становить 36000,00 грн., строк його корисного використання – 6 років, амортизацію

нараховують прямолінійним методом, то щомісячна сума амортизації становитиме:

а) 6000,00 грн.;

б) 500,00 грн.;

в) 416,67 грн.;

г) 3000,00 грн.

8. Ведено в експлуатацію об'єкт НМА:

а) Дт 12 Кт 15;

б) Дт 13 Кт 12;

в) Дт 15 Кт 12;

г) Дт 12 Кт 13.

9. Відображено нарахування амортизації об'єктів НМА, що використовуються для збуту продукції:

а) Дт 133 Кт 93;

б) Дт 93 Кт 133;

в) Дт 09 Кт 133;

г) Дт 133 Кт 833.

10. Визнано утримуваним для продажу об'єкт НМА «Право на промисловий зразок»:

а) Дт 124 Кт 286;

б) Дт 133 Кт 124;

в) Дт 286 Кт 133;

г) Дт 286 Кт 124.

Приклади розв'язання типових задач

Наприклад, підприємство в обмін на корпоративні права отримало від засновника до статутного капіталу право власності на торговельну марку за погодженою засновниками вартістю 300000,00 грн. (у тому числі ПДВ 50000,00 грн.). Витрати, пов'язані з переоформленням прав на такий об'єкт, склали 5000,00 грн. (без ПДВ). На дату отримання об'єкта НМА підприємство-емітент є платником ПДВ.

Господарські операції, які будуть здійснені в обліку підприємства щодо отримання НМА до статутного капіталу, відображено в таблиці 6.1.

Таблиця 6.1 – Облік надходження НМА до статутного капіталу

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
		Дт	Кт	
1	Сформовано статутний капітал	46	40	(умовно)
2	Отримано від засновника внесок до статутного капіталу у вигляді права власності на торговельну марку	154*	46	250000,00
3		644/1	46	50000,00

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
		Дт	Кт	
	Відображено податковий кредит (за наявності зареєстрованої в ЄРПН податкової накладної)	641/ПДВ	644/1	50000,00
4	Оплачено витрати, пов'язані з переоформленням прав	377, 642	311	5000,00
		154	377, 642	5000,00
5	Введено об'єкт НМА в господарський оборот*	123	154	255000,00

Практичні завдання

Завдання 1. Напишіть проведення щодо господарських операцій з руху НМА на підприємстві та вкажіть назву первинного документу, на підставі якого проведена операція (табл. 6.2).

Таблиця 6.2 – Господарські операцій з руху НМА на підприємстві

Первинний документ	Зміст господарської операції	Кореспондуючі рахунки	
		Дебет	Кредит
	Отримано торгову марку як внесок до статутного капіталу		
	Включено до первісної вартості об'єкта НМА вартість послуг з доставки технічних умов		
	Введено в експлуатацію об'єкт НМА		
	Нараховано амортизацію об'єкта НМА прямолінійним методом		
	Перераховано аванс за об'єкт НМА		
	Перераховано державне мито за видачу свідоцтва на знак		
	Отримано об'єкт НМА		
	Перераховано плату за послуги патентній фірмі		
	Отримано послуги з установлення і налагодження об'єкта НМА		

Задачі для розв'язку

Задача 1. ТОВ «АВС» здійснило витрати на створення промислового зразка (зовнішній вигляд власної продукції «Фарба для волосся АВС»). Витрати на створення промислового зразка склали:

– заробітна плата дизайнера Сом Ірини Миколаївни за січень 2024 р. – 38800,00 грн.;

– нарахування на заробітну плату дизайнера Сом Ірини Миколаївни за січень 2024 р. – 8536,00 грн.

Право власності на промисловий зразок підтверджене патентом № 5678 від 10.02.2024 р.

Підготовкою і поданням заявки для отримання патенту на промисловий зразок займалася ТОВ «Патент», вартість послуг склала 6200,00 грн., без ПДВ. 01.02.2024 перераховано 100% ТОВ «Патент» в сумі 6200,00 грн., без ПДВ.; 15.02.2024 р. з ТОВ «Патент» підписано акт наданих послуг № 34 на суму 6200,00 грн., без ПДВ.

12.02.2024 р. ТОВ «АВС» сплачено держмито за видачу патенту в сумі 17,00 грн. в державний бюджет.

12.02.2024 р. сплачено збори, пов'язані з отриманням патенту на промисловий зразок до патентного відомства ДП «Укрпатент» в сумі 1050,00 грн., без ПДВ. Цією ж датою підписано акт наданих послуг № 34 на суму сумі 1050,00 грн., без ПДВ.

16.02.2024 р. з автором підписано договір про передачу підприємству-роботодавцеві виключних майнових прав на промисловий зразок та введено об'єкт НМА в експлуатацію.

Необхідно:

1. Відобразити вищезазначені операції в бухгалтерському обліку та визначити первісну вартість НМА (табл. 6.3);

Таблиця 6.3 – Проведення до господарських операцій з введення в експлуатацію об'єкта НМА, створеного власними силами

№ з/п	Зміст операції	Первинний документ	Дт	Кт	Сума, грн
…					

2. Ввести об'єкт НМА в експлуатацію (скласти наказ на створення комісії, наказ на введення в експлуатацію об'єкта інтелектуальної власності, завантажити бланк Акту введення господарський оборот об'єкта інтелектуальної власності у складі нематеріальних активів за формою, яку затверджено Наказом Міністерства фінансів України «Про затвердження типових форм з обліку та списання основних засобів суб'єктами державного сектору та порядку їх складання» від 22.11.2004 № 732 та заповнити його);

Відповідно до облікової політики ТОВ «АВС», амортизація нематеріальних активів нараховується прямолінійним методом. Розрахуйте суму зносу за кожен місяць 2024 р., відобразивши господарські операції в обліку.

Задача 2. ТОВ «АВС» в липні 2024 р. придбало право власності на торговельну марку «АВС».

01.07.2024 р. ТОВ «АВС» перераховано 100% передплату ТОВ «Патент» за торгову марку в сумі 480000,00 грн., без ПДВ. Сторонами підписано акт-приймання-передачі торгової марки 15.07.2024 р. в сумі 480000,00 грн., без ПДВ., та передано право на торговельну марку «АВС».

07.07.2024 р. ТОВ «АВС» сплачено збори, пов'язані з реєстрацією права власності на знак, у сумі 1600,00 грн., без ПДВ. ТОВ «Патент». 09.07.2024 р. сторонами підписано акти виконаних робіт № 45 на суму 1600,00 грн., без ПДВ.

07.07.2024 р. ТОВ «АВС» перераховано державне мито за видачу свідоцтва на знак у сумі 85,00 грн. до державного бюджету. Необхідно:

1. Відобразити операції в бухгалтерському обліку ТОВ «АВС» щодо придбання об’єкта НМА у сторонньої організації та визначити первісну вартість НМА (табл. 6.4);

Таблиця 6.4 – Проведення до господарських операцій з введення в експлуатацію об’єкта НМА, придбаного у сторонньої організації

№ з/п	Зміст операції	Первинний документ	Дт	Кт	Сума, грн
…					

2. Ввести об’єкт НМА в експлуатацію (скласти наказ на створення комісії, наказ на введення в експлуатацію об’єкта інтелектуальної власності, завантажити бланк Акту введення господарський оборот об’єкта інтелектуальної власності у складі нематеріальних активів за формою, яку затверджено Наказом Міністерства фінансів України «Про затвердження типових форм з обліку та списання основних засобів суб’єктами державного сектору та порядку їх складання» від 22.11.2004 № 732 та заповнити його);

Відповідно до облікової політики ТОВ «АВС», амортизація нематеріальних активів нараховується прямолінійним методом. Розрахуйте суму зносу за кожен місяць 2024 р., відобразивши господарські операції в обліку.

Задача 3. ТОВ «АВС» придбало екземпляр бухгалтерської програми для ведення обліку вартістю 180000,00 грн, без ПДВ. При цьому мали місце такі господарські операції:

16.01.2024 р. перераховано передоплату ТОВ «Програмний продукт» в сумі 180000,00 грн, без ПДВ.

16.03.2024 р. ТОВ «АВС» отримано об’єкт НМА, що підтверджується актом виконаних робіт № 78 від 16.03.2024 р. на суму 180000,00 грн, без ПДВ.

18.03.2024 р. в ТОВ «АВС» створено комісію та введено в експлуатацію бухгалтерську програму. Необхідно:

1. Відобразити операції в бухгалтерському обліку ТОВ «АВС» щодо придбання об’єкта НМА у сторонньої організації та визначити первісну вартість НМА (табл. 6.5);

Таблиця 6.5 – Проведення до господарських операцій з введення в експлуатацію об’єкта НМА, придбаного у сторонньої організації

№ з/п	Зміст операції	Первинний документ	Дт	Кт	Сума, грн
…					

2. Ввести об’єкт НМА в експлуатацію (скласти наказ на створення комісії, наказ на введення в експлуатацію об’єкта інтелектуальної власності, завантажити бланк Акту введення господарський оборот об’єкта інтелектуальної власності у складі нематеріальних активів за формою, яку затверджено Наказом Міністерства фінансів України «Про затвердження типових форм з обліку та

списання основних засобів суб'єктами державного сектору та порядку їх складання» від 22.11.2004 № 732 та заповнити його);

3. Відповідно до облікової політики ТОВ «АВС», амортизація нематеріальних активів нараховується прямолінійним методом. *Термін корисного використання – 5 років.* Розрахуйте суму зносу за кожен місяць 2024 р., відобразивши господарські операції в обліку.

Задача 4. ТОВ «АВС» придбало *доступ на користування програмою «*M.E.Doc*»* терміном 3 місяці. При цьому мали місце такі господарські операції:

16.01.2024 р. перераховано передоплату ТОВ «Актив» в сумі 1450,00 грн, без ПДВ.

16.01.2024 р. ТОВ «АВС» отримано об'єкт НМА, що підтверджується актом виконаних робіт № 78 від 16.01.2024 р. на суму 1450,00 грн, без ПДВ.

Відповідно до облікової політики підприємства, розподіл витрат майбутніх періодів здійснюється пропорційно кількості днів в місяці. Необхідно:

Написати зміст господарських операцій в таблицю 6.6.

Таблиця 6.5 – Облік права користування програмою (3 місяці)

№ з/п	Зміст операції	Первинний документ	Дт	Кт	Сума, грн
…					

Тема 7. ОБЛІК ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ

Мета вивчення теми: дізнатись, які активи слід вважати запасами; ознайомитись з методами вибуття запасів; вивчити порядок відображення в бухгалтерському обліку операцій руху виробничих запасів.

? Питання для опанування теоретичного матеріалу

7.1. Запаси та їх класифікація
7.2. Надходження запасів
7.3. Вибуття запасів

Укладіть словничок таких термінів та понять: запаси, метод ідентифікованої собівартості, метод середньозваженої собівартості, метод ФІФО, метод нормативних витрат, метод ціни продажу.

Методичні рекомендації

Процес опрацювання першого питання студент має розпочати з вивчення сутності та видів запасів підприємства. Основним нормативним документом,

який регламентує дане питання, є П(С)БО 9 «Запаси». Детальну класифікацію запасів можна знайти в Інструкції про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій № 291 від 30.11.1999 р.

Друге питання передбачає вивчення особливостей формування первісної вартості запасів відповідно до норм П(С)БО 9 «Запаси» і Методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку запасів від 10.01.2007р. № 2. Розглядається бухгалтерський і податковий облік надходження запасів, документування цих операцій. При вивченні даного питання слід звернути увагу на способи надходження запасів на підприємство: придбання за плату, виготовлення власними силами підприємства, внесення до статутного капіталу, отримання безоплатно, отримання в результаті обміну на подібні запаси, отримання в результаті обміну на неподібні запаси, отримання від переведення зі складу необоротних активів, отримання в результаті ремонту і поліпшення основних засобів, надходження від забракованих виробів, зворотних відходів виробництва, ліквідації основних засобів.

Вивчення третього питання передбачає дослідження методів вибуття запасів: ідентифікованої собівартості, середньозваженої собівартості (за звітний період), середньозваженої собівартості (на дату операції), ФІФО, нормативних витрат, ціни продажу.

? Питання для самоконтролю:

1. Охарактеризуйте сутність запасів на підприємстві.
2. Які ви знаєте способи надходження запасів на підприємство?
3. Визначте методи оцінки вибуття запасів.
4. На яких рахунках ведеться облік запасів підприємства?
5. Охарактеризуйте способи надходження запасів на підприємство.

Тестові завдання для самоконтролю

1. Що таке запаси з точки зору бухгалтерського обліку?
а) Грошові кошти підприємства;
б) Активи, призначені для продажу;
в) Виробничі потужності;
г) Всі відповіді правильні.
2. Які основні методи оцінки запасів при їх вибутті?
а) FIFO, LIFO, середньозважена собівартість;
б) Перша в часі, остання за вартістю, нормативна;
в) Ідентифікована собівартість, стандартна собівартість;
г) Усі відповіді правильні.
3. Що таке інвентаризація запасів?
а) Перевірка наявності та стану запасів;

б) Оцінка ринкової вартості запасів;

в) Списання зіпсованих запасів;

г) Переоцінка запасів.

4. Підприємство використовує метод FIFO. На початок періоду було 100 одиниць товару по 10 грн/од. Придбано 200 одиниць по 12 грн/од. Використано 150 одиниць. Визначте собівартість залишку товарів.

а) 1400;

б) 1500;

в) 1600;

г) 1800.

5. Під час інвентаризації виявлено нестачу матеріалів на суму 3000 грн. Який бухгалтерський запис слід зробити?

а) Дт 281 Кт 94;

б) Дт 94 Кт 281;

в) Дт 702 Кт 281;

г) Дт 281 Кт 702.

6. Підприємство придбало матеріали за ціною 100 грн/т. Через певний час стало відомо, що ринкова ціна на ці матеріали знизилася до 80 грн/т. Як відобразити цю зміну вартості в обліку?

а) Здійснити переоцінку запасів у бік зменшення;

б) Нічого не змінювати, оскільки запаси вже оприбутковані;

в) Списати різницю на витрати виробництва;

г) Відкласти різницю на наступні періоди.

7. На складі підприємства сталася пожежа, в результаті якої частина запасів була знищена. Як відобразити в обліку збитки від цієї події?

а) Списати збитки на рахунок витрат виробництва;

б) Списати збитки на рахунок непередбачених витрат;

в) Списати збитки на рахунок збитків від надзвичайних подій;

г) Всі відповіді правильні.

8. Підприємство передало іншому підприємству партію матеріалів у безоплатне користування. Як відобразити цю операцію в обліку?

а) Списати матеріали як витрати;

б) Відкласти матеріали як дебіторську заборгованість;

в) Нічого не відображати, оскільки матеріали залишаються у власності підприємства;

г) Відобразити як продаж за нульовою ціною.

9. Підприємство обміняло партію товарів на іншу, але доплатило певну суму грошей. Як відобразити таку операцію в обліку?

а) Відобразити як продаж старих товарів та придбання нових;

б) Відобразити як бартерну операцію;

в) Відобразити як продаж зі знижкою;

г) Жоден з варіантів не правильний.

10. Підприємство отримало дохід від реалізації виробничих відходів. Як відобразити цей дохід в обліку?

а) Як додатковий дохід від реалізації продукції;

б) Як інші операційні доходи;
в) Як позареалізаційний дохід;
г) Всі відповіді правильні.

Приклади розв'язання типових задач

Для прикладу розглянемо спосіб обміну неподібними запасами. Зазначимо, що первісною вартістю запасів, одержаних в обмін на неподібні активи, визнається справедлива вартість отриманих запасів.

Наприклад, підприємство отримує за договором міни 200 мішків борошна вищого ґатунку за ціною 480,00 грн./міш. (у тому числі ПДВ 80,00 грн.). Натомість підприємство передає 100 мішків цукру за ціною 840,00 грн./міш. (у тому числі ПДВ 140,00 грн.).

Таким чином, без урахування ПДВ, вартість борошна, що отримано за бартером, становить 80000,00 грн. (400,00 грн./міш. х 200 міш.), а вартість переданого цукру – 70000,00 грн. (700,00 грн./міш. х 100 міш.).

Різницю між вартостями товарів підприємство доплачує грошовими коштами.

Первісна вартість цукру, що передається, становить 67000,00 грн. (без ПДВ).

В табл. 7.1. відображено проведення, які слід зробити в обліку.

Таблиця 7.1 – Придбання запасів в обмін на неподібні активи

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
		Дт	Кт	
1	Одержано партію борошна (200 мішків)	281/борошно	631	80000,00
2	Відображено податковий кредит виходячи з вартості отриманого борошна	644/1	631	16000,00
		641/ПДВ	644/1	16000,00
3	Відвантажено партію цукру (100 мішків)	361	702	84000,00
4	Відображено податкові зобов'язання з ПДВ	702	641/ПДВ	14000,00
5	Списано балансову вартість партії цукру	902	281/цукор	67000,00
6	Відображено залік заборгованостей	631	361	84000,00
7	Перераховано доплату в розмірі різниці між вартостями борошна і цукру	631	311	12000,00
8	Відображено фінансові результати	702	791	70000,00
		791	902	67000,00

Практичні завдання

Завдання 1. Напишіть проведення щодо господарських операцій з руху запасів на підприємстві та вкажіть назву первинного документу, на підставі якого проведена операція (табл. 7.2).

Таблиця 7.2 – Господарські операцій з руху запасів на підприємстві

Первинний документ	Зміст господарської операції	Кореспондуючі рахунки	
		Дебет	Кредит
	Одержано партію борошна (200 мішків)		
	Відвантажено партію цукру (100 мішків)		
	Оприбутковано комплектуючі, отримані як внесок до статутного капіталу		
	Оприбутковано безоплатно одержані товари		
	Включено в первісну вартість товарів суму мита		
	Перераховано постачальнику передоплату за товар		
	Повернено товари з відповідального зберігання		
	Отримано товар від постачальника		
	Нараховано торгову націнку		
	Передано товар у роздріб		

Завдання 2. Залишок товару на початок місяця становив 3906,00 грн. (70 одиниць за ціною 55,80 грн.).

У звітному періоді товар отримувався двічі:

1) 60 од. за ціною 60,00 грн./од.;

2) 70 од. за ціною 61,20 грн./од.

Протягом місяця реалізовано 180 одиниць:

1) 70 од. за ціною 55,80 грн./од.;

2) 50 од. за ціною 60,00 грн./од.;

3) 60 од. за ціною 61,20 грн./од.

Усі ціни зазначені без урахування ПДВ.

Необхідно:

1. Розрахувати списання запасів методом ідентифікованої собівартості (табл. 7.3).

Таблиця 7.3 – Списання запасів методом ідентифікованої собівартості

Дата	Залишок на початок			Надійшло			Вибуло			Залишок на кінець		
	Кількість од.	Ціна за од.	Сума, грн.	Кількість од.	Ціна за од.	Сума, грн.	Кількість од.	Ціна за од.	Сума, грн.	Кількість од.	Ціна за од.	Сума, грн.
02.05	70	55,80	3906,00									
16.05	–	–	–									
25.05	–	–	–									
Разом	70	–	3906,00									

2. Розрахувати собівартість запасів, що вибули.

3. Розрахувати собівартість товару на кінець звітного періоду.

Завдання 3. Залишок товару на початок місяця становив 3906,00 грн. (70 одиниць за ціною 55,80 грн.).

У звітному періоді товар отримувався двічі:

1) 60 од. за ціною 60,00 грн./од.;

2) 70 од. за ціною 61,20 грн./од.

Протягом місяця реалізовано 180 одиниць:

1) 70 од. за ціною 55,80 грн./од.;

2) 50 од. за ціною 60,00 грн./од.;

3) 60 од. за ціною 61,20 грн./од.

Усі ціни зазначені без урахування ПДВ.

Необхідно:

1. Провести розрахунок списання запасів методом середньозваженої собівартості (за звітний період) (табл. 7.4).

Таблиця 7.4 – Метод середньозваженої собівартості (за звітний період)

Дата	Залишок на початок			Надійшло			Вибуло			Залишок на кінець		
	Кількість од.	Ціна за од.	Сума, грн.	Кількість од.	Ціна за од.	Сума, грн.	Кількість од.	Ціна за од.	Сума, грн.	Кількість од.	Ціна за од.	Сума, грн.
02.05	70	55,80	3906,00									
16.05	–	–	–									
25.05	–	–	–									
Разом	70	55,80	3906,00									

2. Розрахувати середньозважену собівартість одиниці запасів, що вибули.

3. Розрахувати вартість залишку запасів на кінець місяця.

4. Провести розрахунок списання запасів методом середньозваженої собівартості (на дату операції) (табл. 7.5).

Таблиця 7.5 – Метод середньозваженої собівартості (на дату операції)

Дата	Залишок на початок			Надійшло			Вибуло			Залишок на кінець		
	Кількість од.	Ціна за од.	Сума, грн.	Кількість од.	Ціна за од.	Сума, грн.	Кількість од.	Ціна за од.	Сума, грн.	Кількість од.	Ціна за од.	Сума, грн.
02.05	70	55,80	3906,00									
10.05	–	–	–									
16.05	–	–	–									
21.05	–	–	–									
25.05	–	–	–									
30.05	–	–	–									
Разом	70	55,80	3906,00									

5. Розрахувати середньозважену собівартість одиниці запасів на дату операції: станом на 10.05; станом на 21.05; станом на 30.05;

6. Розрахувати вартість запасів на кінець звітного місяця.

Задачі для розв’язку

Задача 1. ТОВ «АВС» у червні 2024 р. здійснювало закупівлю сировини «Добавка «Мікс ПВА» за Договором № 324 від 08.06.2024 р. в ТОВ «Шик», яка використовується для виготовлення готової продукції «Фарба для волосся АВС», блонд, (шт), (0,25 кг)».

В Договорі оговорені такі умови:

1). Загальна вартість Договору визначається сумою вартості всіх підписаних видаткових накладних до даного Договору.

2). Умови оплати:

– поставка товару здійснюється на умовах 100% передплати.

– перевезення здійснюється силами і за рахунок покупця.

– валюта Договору – гривня.

.2024 р. ТОВ «АВС» Сплатило Рахунок № 15 від 17.06.2024 р. на 23 тони сировини «Добавка «Мікс ПВА» по 162,00 грн/кг., в тому числі ПДВ 27 грн/кг.

.2024 р. на склад надійшла сировина «Пігменти «Мікс блонд» 23 тони по 162,00 грн/кг. Разом з товаром, отримано Оригінал Договором № 324 від 08.06.2024 р., товарно-транспортну накладну, Рахунок № 15 від 17.06.2024 р., Видаткову накладну № 45 від 26.06.2024 р. та Сертифікати якості.

р. отримано від перевізника ТОВ «Далекобій» акт виконаних робіт № 14 від 26.06.2024 р. на суму 15 000,00 грн., в тому числі ПДВ 2500,00 грн.

28.06.2024 р. перераховано кошти за отримані послуги ТОВ «Далекобій» в сумі, вказаній в акті виконаних робіт № 14 від 26.06.2024 р.

Всі податкові накладні отримані в ЄРПН у встановлений ПКУ термін на дату першої події. Необхідно:

1. Відобразити дану операцію в бухгалтерському обліку (табл. 7.6);

Таблиця 7.6 – Проведення до господарських операцій з закупівлі сировини

№ з/п	Зміст операції	Первинний документ	Дт	Кт	Сума, грн
…					

Задача 2. ТОВ «АВС» у червні 2024 р. здійснювало закупівлю сировини «Розчинник АВС» за Договором № 24 від 01.06.2024 р. в ТОВ «Груп ДС», яка використовується для виготовлення готової продукції «Фарба для волосся АВС», блонд, (шт), (0,25 кг)». В Договорі оговорені такі умови:

1). Загальна вартість Договору визначається сумою вартості всіх підписаних видаткових накладних до даного Договору.

2). Умови оплати:

– поставка товару здійснюється на умовах 100% передплати.

– перевезення здійснюється силами і за рахунок покупця.

– валюта Договору – гривня.

8.06.2024 р. ТОВ «АВС» Сплатило Рахунок № 315 від 08.06.2024 р. на 53 тони сировини «Розчинник АВС» по 132,00 грн/кг., в тому числі ПДВ 22,00 грн/кг.

6.06.2024 р. на склад надійшла сировина «Розчинник АВС» 53 тони по 132,00 грн/кг., в тому числі ПДВ 22,00 грн/кг. Разом з товаром, отримано Оригінал Договору № 24 від 01.06.2024 р., товарно-транспортну накладну, Рахунок № 315 від 08.06.2024 р., Видаткову накладну № 45 від 26.06.2024 р. та Сертифікати якості.

26.06.2024 р. отримано від перевізника ТОВ «Далекобій» акт виконаних робіт на суму 6 000,00 грн., в тому числі ПДВ 1000,00 грн.

28.06.2024 р. перераховано кошти за отримані послуги в сумі 6 000,00 грн., в тому числі ПДВ 1000,00 грн.

Всі податкові накладні отримані в ЄРПН у встановлений ПКУ термін на дату першої події. Необхідно:

1. Відобразити дану операцію в бухгалтерському обліку (табл. 7.7);

Таблиця 7.7 – Проведення до господарських операцій з закупівлі сировини

№ з/п	Зміст операції	Первинний документ	Дт	Кт	Сума, грн
…					

Задача 3. ТОВ «АВС» у липні 2024 р. здійснювало закупівлю пакувальних матеріалів за Договором № 4 від 01.07.2024 р. в ТОВ «Еталон Пак», яка використовується для пакування готової продукції «Фарба для волосся АВС».

В Договорі оговорені такі умови:

1). Загальна вартість Договору визначається сумою вартості всіх підписаних видаткових накладних до даного Договору.

2). Умови оплати:

– поставка товару здійснюється на умовах 100% передплати.

– перевезення здійснюється силами і за рахунок покупця.

– валюта Договору – гривня.

.2024 р. ТОВ «АВС» Сплатило Рахунок № 45 від 08.07.2024 р. 40000,00 штук пакувальних матеріалів Пакет «АВС» в сумі 480000,00 грн, в тому числі ПДВ 80000,00 грн.

.2024 р. на склад надійшло 40000,00 штук пакувальних матеріалів Пакет «АВС» в сумі 480000,00 грн, в тому числі ПДВ 80000,00 грн. Разом з товаром, отримано Оригінал Договору № 4 від 01.07.2024 р., товарно-транспортну накладну, Рахунок № № 45 від 08.07.2024 р., Видаткову накладну № 145 від 18.07.2024 р. та Сертифікати якості.

.2024 р. отримано від перевізника ТОВ «Далекобій» акт виконаних робіт на суму

21.07.2024 р. перераховано кошти за отримані послуги в сумі 4800,00 грн., в тому числі ПДВ 800,00 грн.

Всі податкові накладні отримані в ЄРПН у встановлений ПКУ термін на дату першої події. Необхідно:

1. Відобразити дану операцію в бухгалтерському обліку (табл. 7.8);

Таблиця 7.8 – Господарські операції з закупівлі пакувальних матеріалів

№ з/п	Зміст операції	Первинний документ	Дт	Кт	Сума, грн
…					

Задача 4. ТОВ «АВС» у серпні 2024 р. здійснювало закупівлю пакувальних матеріалів за Договором № 4 від 01.07.2024 р. в ТОВ «Еталон Пак», яка використовується для пакування готової продукції «Фарба для волосся АВС».

08.08.2024 р. ТОВ «АВС» Сплатило Рахунок № 54 від 08.08.2024 р. за

10000,00 штук пакувальних матеріалів «Гофрована коробка «АВС» в сумі «АВС» в сумі 72000,00 грн., в тому числі ПДВ 12000,00 грн.

.2024 р. на склад надійшло 40000,00 штук пакувальних матеріалів «Гофрована коробка «АВС» в сумі 168000,00 грн, в тому числі ПДВ 28000,00 грн. Разом з товаром, отримано товарно-транспортну накладну, Рахунок № 54 від 08.08.2024 р., Видаткову накладну № 154 від 12.08.2024 р. та Сертифікати якості.
.2024 р. отримано від перевізника ТОВ «Далекобій» акт виконаних робіт № 56 від 12.08.2024 р. на суму 3600,00 грн., в тому числі ПДВ 600,00 грн.
р. перераховано кошти за отримані послуги в сумі 3600,00 грн., в тому числі ПДВ

20.08.2024 р. на склад надійшло 60000,00 штук пакувальних матеріалів «Етикетка «АВС» на суму 72000,00 грн., в тому числі ПДВ 12000,00 грн. Разом з товаром, отримано товарно-транспортну накладну, Видаткову накладну № 155 від 20.08.2024 р. та Сертифікат якості.

20.08.2024 р. р. отримано від перевізника ТОВ «Нова пошта» акт виконаних робіт № 117 від 20.08.2024 р. на суму 240,00 грн., в тому числі ПДВ 40,00 грн.

24.08.2024 р. перераховано кошти за отримані послуги ТОВ «Нова пошта» в сумі 240,00 грн., в тому числі ПДВ 40,00 грн.

Всі податкові накладні отримані в ЄРПН у встановлений ПКУ термін на дату першої події. Необхідно:

1. Відобразити дані операції в бухгалтерському обліку (табл. 7.9);

Таблиця 7.9 – Господарські операції з закупівлі пакувальних матеріалів

№ з/п	Зміст операції	Первинний документ	Дт	Кт	Сума, грн
…					

Тема 8. ОБЛІК ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ

Мета вивчення теми: вивчити сутність поняття «дебіторська заборгованість» та ознайомитись з її видами; розглянути особливості обліку довгострокової та поточної дебіторської заборгованості; вивчити особливості створення резерву сумнівних боргів.

? Питання для опанування теоретичного матеріалу

8.1. Визначення та класифікація дебіторської заборгованості.
8.2. Облік довгострокової дебіторської заборгованості.
8.3. Облік поточної дебіторської заборгованості.
8.4. Резерв сумнівних боргів: створення та методика відображення в обліку.
8.5. Дебіторська заборгованість у фінансовій звітності.

 Укладіть словничок таких термінів та понять: борг, довгострокова дебіторська заборгованість, поточна дебіторська заборгованість, резерв сумнівних боргів, чиста реалізаційна вартість дебіторської заборгованості.

Методичні рекомендації

Процес опрацювання першого питання студент має розпочати з вивчення змісту понять «борг» і «заборгованість», «дебіторська заборгованість». Студенту слід ознайомитись з П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість» та звернути увагу на класифікацію дебіторської заборгованості.

Друге питання передбачає вивчення обліку довгострокової дебіторської заборгованості на рахунку 18 «Довгострокова дебіторська заборгованість та інші необоротні активи».

Вивчення третього питання передбачає дослідження обліку поточної дебіторської заборгованості. Варто звернути увагу на рахунок 36 «Розрахунки з покупцями і замовниками», субрахунок 681 «Розрахунки за авансами одержаними».

Четверте питання передбачає вивчення порядку формування резерву сумнівних боргів та відображенню в обліку.

П’яте питання полягає у засвоєнні студентом особливостей відображення дебіторської заборгованості у фінансовій звітності підприємства.

? Питання для самоконтролю:

1. Що таке «дебіторська заборгованість» та які ви знаєте її види?
2. За яким критеріями визнається дебіторська заборгованість?
3. Назвіть рахунки обліку дебіторської заборгованості.
4. Дайте характеристику поняття «резерв сумнівних боргів»
5. Охарактеризуйте особливості відображення дебіторської заборгованості у фінансовій звітності.

 Тестові завдання для самоконтролю

1. Що таке дебіторська заборгованість?

а) Сума грошей, яку підприємство має сплатити іншим особам;

б) Сума грошей, яку інші особи мають сплатити підприємству;

в) Вартість основних засобів підприємства;

г) Вартість запасів підприємства.

2. Які є основні види дебіторської заборгованості?

а) Поточна та довгострокова;

б) Дебіторська заборгованість за товарами, роботи, послуги та інша

дебіторська заборгованість;

в) Обидві відповіді правильні;

г) Жодна відповідь не правильна.

3. На якому рахунку обліковується дебіторська заборгованість за товарами, роботи, послуги?

а) 311;

б) 631;

в) 281;

г) 361.

4. Яким записом відображається списання безнадійної дебіторської заборгованості?

а) Дт 94 Кт 36;

б) Дт 38 Кт 94;

в) Дт 631 Кт 38;

г) Дт 94 Кт 631.

5. Для чого проводиться аналіз дебіторської заборгованості?

а) Для оцінки платоспроможності дебіторів;

б) Для визначення резерву сумнівних боргів;

в) Для оптимізації управління дебіторською заборгованістю;

г) Усі відповіді правильні.

6. Для чого створюється резерв сумнівних боргів?

а) Для покриття можливих втрат від безнадійної дебіторської заборгованості;

б) Для збільшення прибутку підприємства;

в) Для зменшення податкового зобов’язання;

г) Для збільшення вартості активів.

7. Що таке кредиторська заборгованість?

а) Сума грошей, яку підприємство має сплатити іншим особам;

б) Сума грошей, яку інші особи мають сплатити підприємству;

в) Вартість основних засобів підприємства;

г) Вартість запасів підприємства.

8. Які основні види кредиторської заборгованості?

а) Поточна та довгострокова;

б) Кредиторська заборгованість за товарами, роботи, послуги та інша кредиторська заборгованість;

в) Обидві відповіді правильні;

г) Жодна відповідь не правильна.

9. На якому рахунку обліковується кредиторська заборгованість за товарами, роботи, послуги?

а) 311;

б) 631;

в) 281;

г) 151.

10. Підприємство отримало рахунок від постачальника за поставлені матеріали. Яким записом відобразити цю операцію в обліку?

а) Дт 631 Кт 281;
б) Дт 361 Кт 281;
в) Дт 281 Кт 361;
г) Дт 361 Кт 631.

Приклади розв'язання типових задач

Наприклад, підприємство оптової торгівлі за договором купівлі-продажу відвантажило покупцеві товар на загальну суму 247000,00 грн., у тому числі ПДВ 20 % 4000,00 грн.

Згідно з умовами договору, оплата товару покупцем має бути здійснена на поточний рахунок підприємства-продавця протягом 15 днів з моменту відвантаження.

Первісна вартість партії товару – 15000,00 грн.

Порядок відображення цієї операції в бухгалтерському обліку підприємства-продавця наведено в таблиці 8.1.

Таблиця 8.1 – Облік дебіторської заборгованості

Первинний документ	Дата	Зміст господарської операції	Кореспондуючі рахунки		Сума, грн.
			Дебет	Кредит	
Реалізація партії товару					
Видаткова накладна	27.09.2024	Відвантажено партію товару покупцеві та відображено дохід від її реалізації	361	702	24000,00
Податкова накладна	27.09.2024	Відображено суму податкового зобов'язання з ПДВ у складі вартості відвантаженого товару	702	641/ПДВ	4000,00
Бухгалтерська довідка	27.09.2024	Списано балансову вартість товарів	902	281	15000,00
Сформовано фінансовий результат					
Бухгалтерська довідка	27.09.2024	4. Собівартість реалізованих товарів списано на фінансовий результат	791	902	15000,00
Бухгалтерська довідка	27.09.2024	Списано на фінанасовий результат дохід, отриманий від реалізації партії товару	702	791	20000,00
Оплата товару покупцем					
Банківська виписка	07.10.2024	Отримано від покупця грошові кошти за реалізовану партію товарів	311	361	24000,00

Отже, дебіторська заборгованість покупців за реалізовані товари відображається одночасно з нарахуванням доходу від реалізації. При цьому сума дебіторської заборгованості включає податок на додану вартість.

Так, у прикладі, що розглядається, на дату відвантаження товару (27.09.2024 р.) покупцеві сума визнаного доходу і відповідно дебіторської заборгованості склала 24000,00 грн. (у тому числі ПДВ – 4000,00 грн.).

Витрати підприємства в частині вартості проданого товару склали 14000,00 грн. і відповідають дебетовому обороту за дебетом субрахунку 791 «Результат операційної діяльності». Чистий дохід підприємства від розглянутої торгової операції отримують шляхом згортання оборотів за субрахунком 791 «Результат операційної діяльності» – кредитового в сумі 20000,00 грн. і дебетового в сумі 15000,00 грн. – і становить 5000 грн.

Практичні завдання

Завдання 1. Напишіть проведення щодо господарських операцій з обліку дебіторської заборгованості на підприємстві та вкажіть назву первинного документу, на підставі якого проведена операція (табл. 8.2).

Таблиця 8.2 – Господарські операцій з обліку дебіторської заборгованості на підприємстві

Первинний документ	Зміст господарської операції	Кореспондуючі рахунки	
		Дебет	Кредит
	Довгострокову позику видано працівнику підприємства з каси		
	Частину заборгованості за позикою утримано із заробітної плати працівника		
	На дату балансу частину довгострокової дебіторської заборгованості переведено до складу поточної дебіторської заборгованості		
	Із заробітної плати працівника утримано суму чергового платежу в погашення заборгованості за позикою		
	Відвантажено продукцію покупцеві		
	Надійшли грошові кошти в оплату відвантаженої продукції		
	Списано дебіторську заборгованість, визнану безнадійною, за рахунок раніше створеного РСБ		
	Відображено дебіторську заборгованість, визнану безнадійною, у складі інших операційних витрат в сумі, що перевищує величину РСБ		
	Відображено суму безнадійної заборгованості на позабалансовому субрахунку 071		
	Списано безнадійну заборгованість із позабалансового субрахунку 071 після закінчення строку позовної давності		

Завдання 2. Підприємство створило РСБ у сумі 22000,00 грн. Згодом було прийнято рішення визнати дебіторську заборгованість за товари, роботи, послуги в сумі 14300 грн. безнадійною і списати її за рахунок РСБ. Напишіть

проведення щодо господарських операцій по обліку створення і використання РСБ в таблиці 8.3.

Таблиця 8.3 – Облік створення і використання РСБ

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума,грн.
		Дт	Кт	
1				
…				

Задачі для розв'язку

Задача 1. ТОВ «АВС» у жовтні 2024 р. реалізовано готову продукцію «Фарба для волосся АВС», блонд, (шт), (0,25 кг)» 110 тисяч штук по 480,00 грн/шт, в тому числі ПДВ 80,00 грн/шт. ТОВ «Марафет».

Собівартість реалізованої продукції склала 17325000,00 грн. Реалізація здійснена на умовах подальшої оплати.

Відповідно до умов договору, перевезення товару здійснюється силами покупця.

22.10.2024 р. відвантажено продукцію покупцеві згідно Рахунку на оплату покупцю № 1 від 22.10.2024 р. на загальну суму 52800000,00 грн. (у тому числі ПДВ 8800000,00 грн.) та Договору № 1 від 22.10.2024 р.

22.11.2024 р. надійшли грошові кошти в оплату відвантаженої продукції в сумі 52800000,00 грн., у тому числі ПДВ 8800000,00 грн. на поточний рахунок ТОВ «АВС» від покупця ТОВ «Марафет».

Необхідно відобразити вище зазначені операції в обліку (табл. 8.4).

Таблиця 8.4 – Облік операцій з покупцями-резидентами

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
		Дт	Кт	
1				
…				

Задача 2. ТОВ «АВС» у жовтні 2024 р. реалізовано ТОВ «Шик» за Договором поставки № 2 від 01.11.2024 р. товар «Лак для волосся Велла» на умовах відстрочення платежу. Згідно з умовами договору, оплата товару покупцем має бути здійснена на поточний рахунок підприємства-продавця протягом 15 днів з моменту відвантаження.

22.10.2024 р. відвантажено продукцію покупцеві згідно Рахунку на оплату покупцю № 2 від 01.11.2024 р. в кількості 400 штук по 96,00 грн./шт., в тому числі ПДВ 16,00 грн./шт. на загальну суму 38400,00 грн., у тому числі ПДВ 6400,00 грн. на підставі Видаткової накладної № 2 від 22.10.2024 р. За правилами першої події зареєстрована в ЄРПН податкова накладна.

Первісна вартість відвантаженого товару – 48,00 грн./шт., в тому числі ПДВ 8,00 грн./шт.

01.12.2024.р. отримано від покупця грошові кошти за реалізовану партію товарів в повному обсязі.

Відповідно до умов договору, перевезення товару здійснюється силами покупця.

Необхідно відобразити вище зазначені операції в обліку (табл. 8.4).

Таблиця 8.4 – Облік дебіторської заборгованості

Первинний документ	Дата	Зміст господарської операції	Кореспондуючі рахунки		Сума, грн.
			дебет	кредит	
1					
…					

Тема 9. ОБЛІК ГОТОВОЇ ПРОДУКЦІЇ, ТОВАРІВ ТА ЇХ РЕАЛІЗАЦІЇ

Мета вивчення теми: вивчити сутність готової продукції як різновиду запасів; розглянути порядок організації обліку готової продукції та її реалізації; ознайомитися з документальним оформленням руху готової продукції та способами її оцінки; вивчити особливості обліку товарів при реалізації.

? Питання для опанування теоретичного матеріалу

9.1. Сутність готової продукції як різновиду запасів
9.2. Оцінка готової продукції
9.3. Бухгалтерський облік готової продукції
9.4. Облік реалізації товарів на території України

Укладіть словничок таких термінів та понять: готова продукція, оцінка готової продукції, товари, методи вибуття запасів, банківські платіжні картки.

Методичні рекомендації

Процес опрацювання першого питання студент має розпочати з обґрунтування економічної сутності готової продукції (далі – ГП). Для цього необхідно розглянути погляди науковців щодо тлумачення даного поняття та визначення, наведені в законодавчих документах, таких як П(С)БО 9 «Запаси», Інструкції плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов’язань і господарських операцій підприємств і організацій, ДСТУ 2960-94.

Друге питання передбачає вивчення особливостей оцінки готової продукції з метою набуття вміння розрахунку фактичної виробничої собівартості відпущеної (реалізованої) готової продукції.

Вивчення третього питання передбачає знайомство з рахунком обліку готової продукції 26 «Готова продукція» та вивчення методики відображення господарських операцій за цим рахунком. Дане питання передбачає розгляд документальне оформлення операцій з готовою продукцією та вивчення відповідних первинних документів.

Четверте питання передбачає вивчення облік реалізації товарів в межах вітчизняного ринку збуту. В процесі вивчення студенту необхідно звернути увагу на методи обліку вибуття товарів за П(С)БО 9 «Запаси».

Окрім цього, при вивченні четвертого питання необхідно приділити увагу умовам визнання доходу при відвантаженні товару, які перелічені в п. 8 П(С)БО 15 «Дохід» та особливостям відображення витрат у сумі, що дорівнює собівартості реалізованих товарів за п. 7 П(С)БО 16 «Витрати».

? Питання для самоконтролю:

1. В чому полягає сутність готової продукції?
2. Яка оцінка застосовується для обліку готової продукції?
3. Охарактеризуйте рахунки обліку готової продукції.
4. На яких рахунках ведеться облік товарів?
5. Які методи списання товарів застосовують торгівельні підприємства?

 Тестові завдання для самоконтролю

1. Що таке готова продукція?

а) Продукція, яка ще не пройшла всі стадії виробництва;

б) Продукція, яка пройшла всі стадії виробництва, відповідає технічним умовам і готова до реалізації;

в) Продукція, яка куплена для реалізації;

г) Продукція, яка знаходиться на складі готової продукції;

2. На якому рахунку обліковується готова продукція?

а) 23 «Виробництво»;

б) 26 «Готова продукція»;

в) 28 «Товари»;

г) 90 «Собівартість реалізації».

3. Яка оцінка застосовується для обліку готової продукції?

а) Ринкова ціна;

б) Планова собівартість;

в) Фактична виробнича собівартість;

г) Середня собівартість.

4. Які документи підтверджують передачу готової продукції на склад?

а) Накладна;

б) Акт приймання-передачі;

в) Видаткова накладна;

г) Усі відповіді правильні;

5. Який документ підтверджує реалізацію готової продукції?

а) Накладна;

б) Платіжне доручення;

в) Рахунок-фактура

г) Договір поставки;

6. Яка мета аналізу обліку готової продукції?

а) Оцінка ефективності виробництва;

б) Контроль за рухом продукції;

в) Визначення собівартості продукції;

г) Усі відповіді правильні.

7. Що таке облікова ціна готової продукції?

а) Ціна, за якою продукція продається споживачеві;

б) Ціна, за якою продукція обліковується в бухгалтерському обліку;

в) Ціна, за якою продукція оцінюється для цілей податкового обліку;

г) Ціна, за якою продукція оцінюється для цілей статистичної звітності.

8. Що таке товар?

а) Продукція, виготовлена на власному виробництві;

б) Матеріальні цінності, придбані підприємством для подальшої реалізації;

в) Сировина та матеріали, використовувані у виробництві;

г) Готова продукція, яка зберігається на складі.

9. На якому рахунку обліковуються товари?

а) 23 «Виробництво»;

б) 26 «Готова продукція»;

в) 28 «Товари»;

г) 90 «Собівартість реалізації».

10. Яка оцінка застосовується для обліку товарів?

а) Фактична виробнича собівартість;

б) Закупівля ціна;

в) Планова собівартість;

г) Середня собівартість.

Приклади розв’язання типових задач

Наприклад, торговельне підприємство веде облік вибуття товарів методом ідентифікованої собівартості відповідної одиниці запасів.

На 01.09.2024 р. у залишках товарів автосалону значилися 2 автомобілі

– 1 автомобіль балансовою вартістю 480000,00грн.;

– 1 автомобіль балансовою вартістю 530000,00 грн.

У вересні 2024 року на підприємстві здійснювалися такі операції:

– придбано 3 автомобілі Nissan балансовою вартістю 515000,00 грн.;

– продано 1 автомобіль Nissan балансовою вартістю 480000,00 грн.;

– продано 1 автомобіль Nissan балансовою вартістю 515000,00 грн.

Визначимо собівартість реалізованих у вересні 2024 року автомобілів цим методом у табл. 9.1.

Таблиця 9.1 – Списання товарів методом ідентифікованої собівартості

Товар	Залишок на початок місяця			Надійшло			Вибуло			Залишок на кінець місяця		
	Кількість од.	балансова вартість, грн.	сума, грн.	Кількість од.	балансова вартість, грн.	сума, грн.	Кількість од.	балансова вартість, грн.	сума, грн.	Кількість од.	балансова вартість, грн.	сума, грн.
Nissan	1	480000	480000	–	–	–	1–	480000	480000	–	–	–
Nissan	1	530000	530000	–	–	–	–	–	–	1	530000	530000
Nissan	–	–	–	3	515000	1545000	1	515000	515000	2	515000	1030000
Разом	2	–	1010000	3	–	1545000	2	–	995000	3	–	1560000

Таким чином, собівартість реалізованих у вересні 2024 року автомобілів, визначена методом ідентифікованої собівартості, становить 995000,00 грн. (480000,00 грн. + 515000,00 грн.).

Практичні завдання

Завдання 1. Напишіть проведення щодо господарських операцій з обліку дебіторської заборгованості на підприємстві та вкажіть назву первинного документу, на підставі якого проведена операція (табл. 9.2).

Таблиця 9.2 – Господарські операцій з руху запасів на підприємстві

Первинний документ	Зміст господарської операції	Кореспондуючі рахунки	
		Дебет	Кредит
	Відображено надходження на склад ГП за фактичною виробничою собівартістю		
	Списано на собівартість реалізації нерозподілені постійні загальновиробничі витрати		
	Відображено дохід від реалізації готової продукції		
	Списано на фінансовий результат дохід від реалізації готової продукції		
	Списано на фінансовий результат собівартість реалізованої продукції		
	Відвантажено товари покупцю, відображено дохід від реалізації		
	Віднесено на фінансовий результат дохід від реалізації товарів		
	Віднесено на фінансовий результат дохід собівартість реалізованих товарів		

Задачі для розв’язку

Задача 1. У вересні та жовтні 2024 р. ТОВ «АВС» виготовило готову продукцію «Фарба для волосся АВС», блонд, (шт), (0,25 кг)» в такій кількості:

30.09.2024 р. – 7500,00 шт.;
01.10.2024 р. – 7500,00 шт.;
02.10.2024 р. – 7500,00 шт.;
03.10.2024 р. – 10500,00 шт.;
04.10.2024 р. – 9000,00 шт.;
07.10.2024 р. – 7500,00 шт.

Відповідно до специфікації на готову продукцію «Фарба для волосся АВС», блонд, (шт), (0,25 кг)», на 1 кілограм ГП необхідно завантажити у виробництво матеріалів:

1. Добавка «Мікс ПВА» – 0,3 кг
2. Пігменти «Мікс блонд» – 0,3 кг.;
3. Розчинник АВС – 0,4 кг.;
4. Пакет «АВС», (0,25 кг) - 4 шт.;
5. Гофрована коробка «АВС» – один ящик на 6 пакетів «АВС», (0,25 кг);
6. Етикетка «АВС» – 1 штука на 1 ящик та 1 1 штука на один пакет.

Необхідно: написати проведення господарських операцій в таблицю 9.3 з виготовлення готової продукції.

Таблиця 9.3 – Виготовлення готової продукції

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
		Дт	Кт	
1				
…				

Задача 2. У жовтні 2024 р. ТОВ «АВС» відвантажило на експорт готову продукцію «Фарба для волосся АВС», блонд»:

– згідно отриманої раніше передплати за Рахунком на оплату № 325 від 18.09.2024 р., а саме 7200 шт. по 5,00 євро за 1 шт. за Контрактом № 17/09/24-1 від 17.09.2024 з підприємством «DVC».

Операція підтверджується Видатковою накладною № 4 від 16.10.2024 р.

Необхідно: написати проведення господарських операцій в таблицю 9.4.

Таблиця 9.4 – Відвантаження готової продукції на експорт

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
		Дт	Кт	
1				
…				

Задача 3. У жовтні 2024 р. ТОВ «АВС» здійснено закупівлю товару з метою подальшого продажу, що підтверджується вхідною Видатковою накладною № 897 від 02.10.2024 р. від ТОВ «Блонд» за Договором № 01/10/20-1 від 01.10.2024р.:

– «Лак для волосся Велла» – 600 шт. по 48,00 грн./шт., в тому числі ПДВ 8,00 грн./шт.;

– «Гель для укладки волосся «Шик» – 1000 шт. по 66,00 грн./шт., в тому числі ПДВ 11,00 грн./шт.;

Поставка товарів здійснювалась на умовах відстрочення платежу на 90 днів з моменту поставки товару. Постачальником в установлений законом термін зареєстровано в ЄРПН податкову накладну.

05.12.2024 р. в повному обсязі погашено заборгованість за дану поставку.

Відповідно до облікової політики ТОВ «АВС», для вибуття запасів застосовується метод ФІФО.

Необхідно: написати проведення господарських операцій в таблицю 9.5.

Таблиця 9.5 – Відвантаження готової продукції на експорт

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
		Дт	Кт	
1				
…				

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Законодавчі та нормативні акти:

Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від

Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування : Закон України від 08 липня 2010 року № 2464-VI // *Офіційний вісник України*. 2010. № 61. С. 13–31.

3. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» : Наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 № 73. *Офіційний вісник України.* 2013 р., № 19, С. 97–110.

Про затвердження Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку : наказ Міністерства фінансів України від 24.05.1995 №

Про затвердження порядку подання фінансової звітності : Постанова кабінету міністрів України від 28.02.2000 р. № 419. *Офіційний вісник України*. 2000. № 9. С. 21–29.

Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань, наказ Мінфіну від 02.09.2014 р. № 879. *Офіційний вісник України*. 2000. № 91. С. 560–569.

Про затвердження Методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку запасів: наказ Міністерства фінансів України від 10.01.2007 № 2. *Бізнес: законодавство та практика*. 2007. № 9. С. 3–16.

8. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій : затв. Наказом Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р. №

Про ведення касових операцій у національній валюті України: Положення Національного банку України від 29.12.2017 р. № 148. *Офіційний вісник України.* 2018. № 10, С. 49–67.

10. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 15 «Дохід» : Наказ Міністерства фінансів України від 29.11.1999 № 290. *Офіційний вісник України.* 1999. № 50. С. 442–454.

Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» : Наказ Міністерства фінансів України від 31.12.1999 № 318. *Офіційний вісник України.* 2000. № 3. С. 181–189.

Про валюту і валютні операції : Закон України від 21.06.2018 р. № 2473-VIII. *Офіційний вісник України.* 2018. № 54. С. 19–26.

Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 21 «Вплив змін валютних курсів» : Наказ Міністерства фінансів України від 10.08.2000 р. № 193. *Офіційний вісник України.* 2000. № 34. С. 212–221.

13. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби» : Наказ Міністерства фінансів

України від 27.04.2000 р. № 92. *Офіційний вісник України.* 2000. № 21. С. 99–115.

14. Податковий кодекс України : Закон України від 19.05.2011 р. № 3393– VI.

15. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 8 «Нематеріальні активи» : Наказ Міністерства фінансів від 18.10.1999 р. № 242. *Офіційний вісник України.* 1999. № 44. С. 229–236.

16. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 9 «Запаси» : Наказ Міністерства фінансів України від 20.10.1999 № 246. *Офіційний вісник України.* 1999. № 44. С. 236–245.

17. Про затвердження Методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку запасів : Наказ Міністерства фінансів України від 10.01.2007 р. № 2. *Бізнес: законодавство та практика*. 2007. № 9. С. 3–15.

18. Про затвердження форми Звіту про використання коштів / електронних грошей, виданих на відрядження або під звіт, та Порядку його складання : Наказ Міністерства фінансів України від 28.09.2015 № 841. *Офіційний вісник України.* 2015. № 86. С. 64–76.

Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість» : Наказ Міністерства фінансів України від 08.10.1999 № 237. *Офіційний вісник України.* 1999. № 43. С. 18–26.

Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» : Наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 № 73. *Офіційний вісник України.* 2013. № 19. С. 97–113.

21. Про затвердження Положення про порядок емісії та еквайрингу платіжних інструментів : Постанова Правління національного банку України від 29.07.2022 № 164. *Офіційний вісник України.* 2022. № 64. С. 105–118.

Основна:

1. Войтенко Т., Голенко О., Казанова М., Павленко О., Савченко О., Кучерова О. Справжній бухоблік : інтерактивна книга. Харків : Фактор, 2023.

2. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський фінансовий облік : підручник для студентів спеціальності «Облік і аудит». 7-ме вид., доп. і перероб. Житомир : ПП «Рута», 2006. 832 с.

3. Бурлан С. А., Філімонова О. Б. Бухгалтерський облік. Практикум : навч. посіб. Миколаїв : ЧДУ ім. Петра Могили, 2014. 76 с.

4. Краєвський М. В., Колісник О. П., Гуріна Н. В. Бухгалтерський облік : навч. посіб. Ірпінь : Університет ДФС України, 2021. 388 с.

5. Гончарова В. Г. Фінансовий облік ІІ : навчальний посібник для здобувачів ступеня вищої освіти бакалавра спеціальності «Облік і оподаткування» освітньо-професійної програми «Облік і аудит». Запоріжжя : ЗНУ, 2019. 141 с.

6. Усатенко О. В. Бухгалтерський облік та звітність організацій : навч. посіб. : Нац. техн. ун-т «Дніпровська політехніка». Дніпро : НТУ «ДП», 2022. 74 с.

Додаткова:

1. Гороховець Ю. А. Актуальні питання оплати праці : посібник. Запоріжжя : Профі Принт, 2024. 192 с.

2. Лаговська О. А., Легенчук С. Ф., Кузь В. І., Кучер С. В. Бухгалтерський облік в управлінні підприємством : навч. посіб. Київ : Видавничий дім «Кондор»,

3. Гороховець Ю. А. Облік і аналіз нематеріальних активів в системі вартісно-орієнтованого управління: дис. … канд. екон. наук : 08.00.09. Київ, 2018. 287 с.

Інформаційні ресурси:

1. Сайт «Бухгалтер 911» : Розділ «Нормативна база». URL:

2
. 3
.
С
С
а
й
й
т
«
В
І
о
д
р
к
и
б
у
х
г
б
у
х
е
р
п
л
к
р
й
ь
к
б

ВИКОРИСТАНА ЛІТЕРАТУРА

Войтенко Т., Голенко О., Казанова М., Павленко О., Савченко О., Кучерова О. Справжній бухоблік : інтерактивна книга. Харків : Фактор, 2023. 1072 с.

Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський фінансовий облік : підручник для студентів спеціальності «Облік і аудит». 7-ме вид., доп. і перероб. Житомир : ПП «Рута», 2006. 832 с.

Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від

Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» : Наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 № 73. *Офіційний вісник України.* 2013 р., № 19, С. 97–110.

5. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій : затв. Наказом Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р. №

Про затвердження Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку : наказ Міністерства фінансів України від 24.05.1995 №

Про ведення касових операцій у національній валюті України: Положення Національного банку України від 29.12.2017 р. № 148. *Офіційний вісник України.* 2018. № 10, С. 49–67.

Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 15 «Дохід» : Наказ Міністерства фінансів України від 29.11.1999 № 290. *Офіційний вісник України.* 1999. № 50. С. 442–454.

Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» : Наказ Міністерства фінансів України від 31.12.1999 № 318. *Офіційний вісник України.* 2000. № 3. С. 181–189.

Про валюту і валютні операції : Закон України від 21.06.2018 р. № 2473-VIII. *Офіційний вісник України.* 2018. № 54. С. 19–26.

Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 21 «Вплив змін валютних курсів» : Наказ Міністерства фінансів України від 10.08.2000 р. № 193. *Офіційний вісник України.* 2000. № 34. С. 212–221.

Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби» : Наказ Міністерства фінансів України від 27.04.2000 р. № 92. *Офіційний вісник України.* 2000. № 21. С. 99–115.

П

Б

8

Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 8 «Нематеріальні активи» : Наказ Міністерства фінансів від 18.10.1999 р. № 242. *Офіційний вісник України.* 1999. № 44. С. 229–236.

т 15. Гороховець Ю. А. Облік і аналіз нематеріальних активів в системі картісно-орієнтованого управління : дис. … канд. екон. наук : 08.00.09. Київ, ос.

в

и

й

Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 9 «Запаси» : Наказ Міністерства фінансів України від 20.10.1999 № 246. *Офіційний вісник України.* 1999. № 44. С. 236–245.
Про затвердження форми Звіту про використання коштів / електронних грошей, виданих на відрядження або під звіт, та Порядку його складання : Наказ Міністерства фінансів України від 28.09.2015 № 841. *Офіційний вісник України.* 2015. № 86. С. 64–76.
Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість» : Наказ Міністерства фінансів України від 08.10.1999 № 237. *Офіційний вісник України.* 1999. № 43. С. 18–26.
Про затвердження Положення про порядок емісії та еквайрингу платіжних інструментів : Постанова Правління національного банку України від 29.07.2022 № 164. *Офіційний вісник України.* 2022. № 64. С. 105–118.

Навчально-методичне видання

(*українською мовою*)

ГОРОХОВЕЦЬ ЮЛІЯ АНАТОЛІЇВНА

ФІНАНСОВИЙ ОБЛІК І

Методичні рекомендації до практичних занять
для здобувачів ступеня вищої освіти бакалавра
спеціальності «Облік і оподаткування»
освітньо-професійної програми «Облік і аудит»

Рецензент *В. П. Гринь*

Відповідальний за випуск *Н. М. Проскуріна*

Коректор *Ю. А. Гороховець*